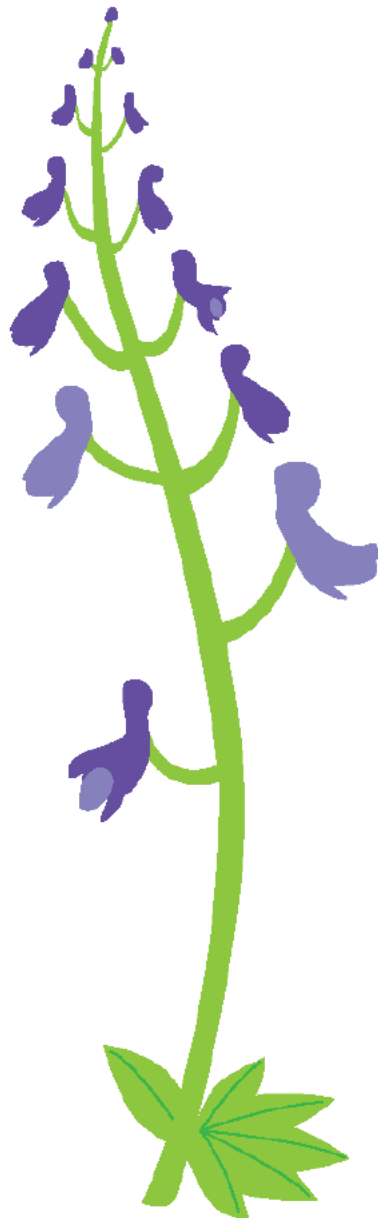

VARHAISKASVATUKSEN VUOSISUUNNITELMAT 2026-2027

VARHAISKASVATUKSEN RYHMÄVASUT 2026-2027

Peurankellojen toimintasuunnitelma 2026–2027.....	2
Peurankellojen 3–5 vuotiaat.....	2
3–5-vuotiaiden vuosikello	2
Esiopetus.....	5
Esiopetuksen vuosikello.....	6
Hiirenhännät vuosisuunnitelma 2026–2027.....	11
Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma.....	16
Kiurujen vuosisuunnitelma 2026–2027.....	23
Kiurujen Luontotoiminnan vuosikello.....	25
Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma.....	28
Västäräkkien vuosisuunnitelma 2026–2027	34
Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma.....	41
Keijukan vuosisuunnitelma 2026–2027.....	47
Vuosikello 2026–2027	48
Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma.....	50
Peipot ja Kirjosiepot vuosisuunnitelma 2026–2027	55
Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma.....	63

Peurankellojen toimintasuunnitelma 2026–2027

Tikkalan päiväkodin ”isompien ryhmä” eli Peurankellot toimivat toista vuotta yhdistettynä ryhmänä. Ryhmässä on 18 iältään 3–6-vuotiasta lasta. Päivän raamit muodostuvat niin, että toiminta-aika eli aamupäivä touhutaan eskarit ja 3–5-vuotiaat eri tiloissa ja iltapäivällä koko ryhmä yhdistyy samoihin tiloihin leikkimään.

Toimintaamme toteutamme monipuolisesti päiväkodin tiloja ja lähialueita hyödyntäen. Luonto ja useat liikuntamahdollisuudet ovat lähellämme ympäri vuoden. Vierailemme säännöllisesti metsässä (Metsämörri- sekä muut retket) ja vuodenaikojen kulku nivoutuu pedagogiseen toimintaamme. Rohkaisemme lapsia liikkumaan tarjoamalla välineitä, toimimalla innostavina esimerkkeinä sekä esittelemällä uusia leikki-ideoita. Tohmajärven kunnassa on laadittu liikuntasuunnitelma, jota noudatamme.

Kädentaidot, musiikki ja yhteisöllisyys kytkeytyvät meillä vahvasti vuodenaikoihin, juhlapyhiin ja erilaisiin teemapäiviin. Tavoitteenamme on lisätä yhteistyötä talossa ryhmien sisällä: lauluhetket, taidenäyttelyt, juhlat ym. Kädentaitoja toteutamme monipuolisesti kestävästä kehityksen periaatteista omaksuen (hyödynnämme mahdollisimman paljon luonnosta saatuja sekä kierrätysmateriaaleja askarteluissa).

ProVaka jatkuu osana toimintakulttuuriamme entiseen tapaan. Tutut toimintaohjeet käydään läpi toimintakauden alussa ja niihin palataan tarvittaessa. Eskareilla ja 3–5-vuotiailla on omissa ryhmätiloissaan muistuketaulut, joihin muistukkeita kerätään. Positiivista palautetta annetaan päivittäin jokaiselle lapselle yli ryhmärajojen.

Peurankellojen 3–5 vuotiaat

3–5-vuotiaiden kanssa työskentelevät varhaiskasvatuksen opettaja, varhaiskasvatuksen sosionomi sekä ryhmäavustaja. Aamupäivän toiminta-ajan tavoitteenamme on touhuta mahdollisimman paljon jakaen porukkaa kahteen pienryhmään. Näin mahdollistuu paremmin iänmukaisen toiminnan ja taitojen harjoittelu.

Tämän kauden kantavana teemana ovat tunne- ja kaveritaidot, joihin perehdymme viikoittain. Tunnenalle tulee ryhmän lapsille tutuksi heti päivähoidon alettua elokuussa ja nalle kulkee lasten matkassa mukana toimintakauden ajan. Tunnenallen kanssa käsittelemme tietenkin tunnetaitoja ja kaverien kanssa toimimista, mutta myös kuukausittain esille nousevia erilaisia teemoja ja lapsilta kuultuja ajatuksia.

3–5-vuotiaiden vuosikello

Elokuu:

- Pro Vaka: laita tavarasi paikalleen, auta toisia
- Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus: kasvattajat tukevat jokaista lasta pääsemään päiväkotiarkeen ja leikkeihin mukaan
- Arkirutiinit tutuiksi: yhteiset säännöt sisällä ja ulkona, kuvia ja kertausta
- Suomen luonnon päivä: kerätään mustikoita ja leivotaan mustikkapiirakka
- Askartelu: hyönteiset, nalle
- Liikunta: pururatakierrros + eväät laavulla
- Musiikki: opetellaan laulamaan viikonpäivälaulua aamupiirillä

Syyskuu:

- Pro Vaka: Pyydä apua kauniisti, Liiku rauhallisesti
- Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus: ohjatun leikin ja leikkiympäristöjen arviointi
- Koko talon yhteinen metsäaamu 3.9.
- Vanhempainilta (leivotaan lasten kanssa tarjottavaa)
- Sadonkorjuuasiat (huomioidaan toiminnassa)
- Perusmuodot: kolmio, neliö, ympyrä
- Vuodenaikojen vaihtuminen, pukeutumisasiat
- Askartelu: sienet, Suomen luonnon eläimet
- Liikunta: luonnossa liikkuen eläinten lailla, luontoliikunta
- Musiikki: Syksyiset laulut, pukemislaulu
- Yhteinen laulutuokio: Peurankellot vetovuorossa
- Talon yhteinen taidegalleria: metsän antimet

Lokakuu:

- Pro Vaka: Anna toisille rauha toimia, Pidä turvaväli
- Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus: lasten osallisuuden arviointi yhteisillä tuokioilla
- Kaveritaidot (laulut, tarinat, draama)
- Oman kirjan päivä (Aleksis Kiven päivä 10.10.)
- Halloween 31.10. (naamiaiset?)
- Sijaintikäsitteet: alla, päällä, takana, edessä
- Askartelu: kurpitsa ym. halloween-askartelut
- Liikunta: tasapaino, pujottelu, esteiden ylitys/alitus
- Musiikki: laululeikit yhdessä
- Yhteinen laulutuokio: eskarit vetävät
- Nalle-viikko (huomioidaan toiminnassa)

Marraskuu

- Pro Vaka: Palataan kertausta vaativiin teemoihin
- Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus: tehdään ja käydään läpi läheisyyden kehät
- Isänpäivä ja siihen liittyvät lahja-askartelut
- Lasten oikeuksien viikko (valmiit materiaalit)
- Vertailu: kumpi on isompi/pienempi kuin?
- Liikunta: leikkivarjo, musiikki-stop-leikit
- Musiikki: marakassit, rytmimunat
- Askartelu: soitinaskartelu
- Yhteinen laulutuokio: Hiirenhännät vetää

Joulukuu

- Pro Vaka: Palataan kertausta vaativiin teemoihin
- Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus: kuluneen syksyn arviointi, sukupuolten välisen moninaisuuden tarkastelu (onko tullut uusia perheitä)
- Osaston oma joulukalenteri?

- Joulupolku/Joulujuhla ja siihen valmistautuminen
- Askarrellaan joulukortteja kunnan ikäihmisille
- Leivotaan pipareita
- Liikunta: tonttujumppa osastolle
- Musiikki: joululaulut
- Yhteinen laulutuokio: Peurankellot vetää

Tammikuu

- Pro Vaka: Kerrataan ja muistutellaan arjessa
- Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus: sosiogrammin tekeminen
- Luokittelu: mikä ei kuulu joukkoon?
- Sadutus + lapsen tekemä kuva tarinaan liittyen
- Lumi olomuotona: veistokset, muovailut, maalailut
- Askartelu: lumiukko, lumilyhty
- Liikunta: lumileikit, mäenlasku, luistelu
- Musiikki: soittimet osastolle
- Yhteinen laulutuokio: eskarit vetävät

Helmikuu

- Runebergin päivä: askarrellaan Runebergin tortut
- Pro Vaka: Kerrataan ja muistutellaan arjessa
- Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus: ohjattu leikki ja leikkiympäristöt arvioinnin alla
- 9.2. laskiaistiistai: paistetaan pullaa ja käydään mäenlaskussa
- 112-päivä: pyydetään paloautoa/poliisia/ambulanssia vierailulle
- Ystävänpäivä: juhlat
- Liikunta: parin kanssa liikkuen (erilaisia leikkejä)
- Musiikki: laulellaan ystävyyslauluja
- Askartelu: salaisen ystävän lahja (arvotaan ryhmän sisällä)
- Yhteinen laulutuokio: Hiirenhännät vetää

Maaliskuu

- Pro Vaka: Kerrataan ja muistutellaan arjessa
- Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus: tehdään ja käydään läpi läheisyyden kehät (verrataan syksyn tuloksiin)
- Aistit: näkö, kuulo, haju, maku, tunto
- Käsinuket osastolle, esityksiä lasten ja aikuisten esittäminä
- Liikunta: joukkuepelit (oma puoli puhtaaksi ym.)
- Musiikki: aistilaulut (Fröbelin Palikat, Kielinuppu)
- Askartelu: pääsiäiseen kytketään, virpomavitsat, rairuohot
- Yhteinen laulutuokio: Peurankellot vetää

Huhtikuu

- Pro Vaka: Kerrataan ja muistutellaan arjessa
- Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus: lasten osallisuuden arviointi eri menetelmin
- Romanipäivä 8.4. huomioidaan toiminnassa
- Aloitetaan kevätseuranta: ensimmäiset perhoset, leskenlehdet ym.

- Retki luontoon, evästä mukaan
- Laitetaan kasvatuksia alkukuusta: ohraa, hennettä, kukkia...
- Liikunta: pallon käsittely ja palloleikit, taikavarjo
- Musiikki: kevään tuloon liittyvät laulut, musiikkimaalaus
- Askartelu: vihannekset ja kasvikset
- Yhteinen laulutuokio: eskarit vetävät

Toukokuu

- Pro Vaka: Kerrataan ja muistutellaan arjessa
- Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus: kuluneen kauden arviointia (mikä on mennyt hyvin, missä vielä parannettavaa)
- Kevätjuhla tai kevätpolku ja siihen liittyvä ideointi
- Äitienpäivä ja siihen liittyvät lahja-askartelut
- Vappu: naamiaiset
- Liikunta: joukkuepelit ulkona
- Musiikki: kehonosat soittimina
- Yhteinen laulutuokio: Hiirenhännät vetää

Kesäkuu

- Pro Vaka: Kerrataan ja muistutellaan arjessa
- Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus: vaikka osa lapsista on jo lomalle jäänytkin, järjestetään tasavertaisesti toimintaa vielä hoidossa oleville lapsille
- Vesi- ja saippualeikit ulkona
- Laulu- ja satuhetket
- Juhannusjuhlat: musiikkia, herkkuja, leikkejä
- Askartelu: kerätään kesäkukkia ja askarrellaan niitä hyödyntäen
- Yhteinen laulutuokio: Peurankellot vetää

Esiopetus

Peurankellojen ryhmässä on seitsemän eskarilaista. Eskariryhmässä työskentelevät varhaiskasvatuksen opettaja sekä lastenhoitaja. Aamupalan jälkeen eskarit lähtevät omiin tiloihinsa harjoittelemaan monipuolisesti kouluun valmistelevia taitoja ja tekemään iänmukaisia tehtäviä. Lounaan eskarit käyvät syömässä koulun ruokalassa. Eskariajan jälkeen hoitoon jäävät eskarilaiset tulevat syömään välipalaa yhdessä muun Peurankellojen ryhmän kanssa ja leikkimään yhdessä iltapäivän leikkejä.

Eskaritoiminnan suunnittelu perustuu esiopetussuunnitelmaan. Oppimiskokonaisuudet on huomioitu kuukausittain ja lisäksi olemme painottaneet toiminnassamme liikunnallisen elämäntavan edistämistä. Tarjoamme päivän aikana mahdollisuuksia niin liikkeeseen kuin lepoon. Päivä on rytmitetty niin, että niitä tulee tasaisesti päivän aikana. Lisäksi hyödynnämme tehtävien tauotusta, sekä toiminnan ohessa tapahtuvaa liikettä. Uimahallissa käymme kaksi kertaa syksyllä ja kaksi kertaa keväällä.

Esiopetusvuoden alussa eskareille tehdään alkukartoitus, jossa kartoitetaan ennakkoon, kirjaintuntemusta sekä äänteiden ja riimiparien tunnistamista. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja tekee Mavalka testin, jolla kartoitetaan matemaattiset valmiudet. Tarvittaessa eskareille tehdään böhm käsitetesti sekä LukiMat arviointi.

Ystävien eskari

Otimme tänä vuonna käyttöön Sanoma Pro:n kustantaman Ystävien eskari materiaalipaketin, johon kuuluu opettajan opas, joka sisältää myös kopioitavaa materiaalia, tehtäväkirja lapselle, laulut sekä kattavan digimateriaalin.

Esiopetusmateriaali huomioi esiopetussuunnitelman eri kokonaisuudet sekä laaja-alaiset tavoitteet. Se noudattaa sisältöjen suhteen nykyistä valtakunnallista esiopetussuunnitelmaa. Kirja on jaksotettu kymmeneen jaksoon. Jokaisessa jaksossa on oma teema, joka eheyttää jakson sisällöt yhtenäiseksi kokonaisuudeksi. Jaksojen kattavat kokonaisuudet tarjoavat mahdollisuuksia työskennellä monipuolisesti ja pitkäjänteisesti erilaisten sisältöjen parissa. Kaikissa jaksossa on toimintavihjeitä ja valmiita harjoitteita kaikista viidestä esiopetuksen oppimiskokonaisuudesta. Materiaalia käytetään valitsemalla omalle ryhmälle sopivat tehtävät ja toiminnot.

Jokaisessa jaksossa on tarinoita, joissa samat hahmot seikkailevat. Tarinat kuunnellaan, niistä keskustellaan, niiden avulla tutkitaan sanojen merkitystä ja rikastutetaan sanavarastoa. Riimitellään, leikitellään sanoilla, kuunnellaan alkuäännettä, tutustutaan kirjaimiin. Esiopetuksessa harjoittelemme tunnistamaan ja kirjoittamaan suuraakkoset. Lasten mielenkiinnon mukaan opetellemme myös pienaakkosia.

Matematiikan taitojen harjaantuminen on osa Tutkin ja toimin ympäristössäni -opetuskokonaisuutta ja jokaisessa esiopetusmateriaalin jaksossa on tehtäviä ja toimintaideoita myös matemaattisten taitojen kehittämiseen.

Laaja-alaiset oppimiskokonaisuudet – monilukutaito ja teknologiakasvatus – ovat läpäisevinä kaikissa oppimiskokonaisuuksissa.

Materiaalin tavoitteena on tarjota lapsille innostavia oppimiskokonaisuuksia, vahvistaa myönteistä vuorovaikutusta muiden kanssa ja auttaa lasta löytämään omia vahvuuksiaan. Siksi Ystävien eskarin materiaalin painopisteeksi on valittu tunne- ja vuorovaikutustaidot, toiminnallisuus ja monilukutaito.

Esiopetuksen vuosikello

Ohessa on lueteltu jaksojen sisällöt, sekä lisäksi kuinka oppimiskokonaisuudet ovat huomioitu käytännössä. Huomioimme myös teemapäivät esim. legopäivä, kierrätyspäivä, luontopäivä jne.

SYKSY:

Jakso 1: Elokuu:

- oman nimen kirjainten tunnistaminen
- Tavurytmit

Lisäksi:

- Pro Vaka: Laita tavarasi paikoilleen.
- Maatumiskoe
- Kädentaidot: Kierrätysmateriaalit (askarrellaan metsän satoa), vesivärit (laveeraus)
- Liikunta: Lähiympäristön hyödyntäminen (sääntöleikit ja ohjeiden noudattaminen)
- Musiikki: Ystävien eskari lauluja.
- Tunne- ja vuorovaikutustaidot: Kaveritaidot ja leikkiin mukaan ottaminen.

Jakso 2: Syyskuu:

- Kirjaimet A, I, S
- Kirjainmuodon tunnistaminen
- Alkuäänteen kuuleminen
- Pitkä ja lyhyt äänne
- Luokittelu ja vertailu
- Sijainti- ja suhdekäsitteet
- Lukumäärien laskeminen

Lisäksi:

- Pro Vaka: Liiku rauhallisesti, pidä turvaväli.
- Musiikki: Syksy aiheiset laulut, soittimiin tutustuminen
- Liikunta: Lähiympäristön hyödyntäminen (pallo kaukalo & metsä). Liikunnalliset leikit.
- Kädentaidot: Pahviompelu
- Tunne- ja vuorovaikutustaidot: Tunteiden tunnistaminen ja nimeäminen, ristiriitatilanteen selvittäminen.
- Liikenneturvallisuusviikko huomioidaan erityisesti kyseisen viikon suunnittelussa.
- Talon yhteinen taidegalleria: metsän antimet
- Talon yhteinen musiikkituokio: Peurankellojen vetovastuu.

Jakso 3: Lokakuu:

- Kirjaimet U, M, O
- Kokosanahahmot
- Riimit
- Geometriset muodot: kolmio, nelikulmio, ympyrä
- Lukumäärän laskeminen
- Järjestykseen asettaminen
- Säännönmukaisuudet
- Lukumäärän ja numeromerkin välinen yhteys

Lisäksi:

- Pro Vaka: Anna toisille rauha toimia.
- Musiikki: Rytmisoittimet, musiikkimaalaus.
- Liikunta: Liikuntasuunnitelman mukaisesti.
- Kädentaidot: Väriympyrä; päävärit ja välivärit. Värien sekoittaminen.
- Tunne- ja vuorovaikutustaidot: Tunteiden ilmaiseminen.
- Aleksis Kiven päivä huomioidaan viikon suunnitelmassa
- Kierrätys ja lajittelu
- Halloween
- Talon yhteinen musiikkituokio: Eskarin vetovastuu.

Jakso 4: Marraskuu:

- Kirjaimet: N, E, L
- Erilaiset kotikielet
- Lukumäärän laskeminen ja vertailu: enemmän, vähemmän
- Lukujonotaidot
- Hahmottaminen
- Looginen päättely

Lisäksi:

- Pro Vaka: Auta toista
- Musiikki: Laululeikit.
- Liikunta: Liikuntasuunnitelman mukaisesti.
- Kädentaidot: Tunnemittareiden rakentaminen.
- Tunne- ja vuorovaikutustaidot: Tunteiden säätely.
- Vedenpitävyystutkimus
- Isänpäivä (8.10)
- Talon yhteinen musiikkituokio: Hiirenhäntien vetovastuu.

Jakso 5: Joulukuu:

- Kirjaimet: R, Ä, K
- Äänteen kuuleminen sanan keskeltä, alusta ja lopusta
- Lorut ja runot
- Luvut 0 ja 1
- Mittaaminen: massa

Lisäksi:

- Pro Vaka: Pyydä apua kauniisti.
- Musiikki: Joululaulut, musiikkiliikunta. Jean Sibeliuksen ja suomalaisen musiikin päivä (8.12)
- Liikunta: Liikuntasuunnitelman mukaisesti.
- Kädentaidot: Huovutus
- Tunne- ja vuorovaikutustaidot: Auttaminen.
- Talon yhteinen musiikkituokio: Peurankellojen vetovastuu.

KEVÄT:

Jakso 6: Tammikuu:

- Kirjaimet: P, Y, T
- Tavujen tunnistaminen ja yhdistäminen sanoiksi
- Tietokoneella kirjoittaminen
- Luvut 2 ja 3
- Mittaaminen: pituus

Lisäksi:

- Pro Vaka: Kerrataan ja muistutellaan arjessa.
- Musiikki: Talvilauluja, rytmisoittimet.

- Liikunta: Liikuntasuunnitelman mukaisesti.
- Kädentaidot: Pitkäkestoinen käsityö (tsemppikaveri-ompelu)
- Tunne- ja vuorovaikutustaidot: Vuorovaikutustaitojen vahvistaminen, keskustelut.
- Talon yhteinen musiikkituokio: Eskarin vetovastuu

Jakso 7: Helmikuu:

- Kirjaimet: J, V, H
- Mediakasvatus
- Uutiset
- Luvut 4 ja 5
- Lukumäärän muutoksen tutkiminen: hajotelmat

Lisäksi:

- Pro Vaka: Kerrataan ja muistutellaan arjessa.
- Musiikki: Ystävyyss laulut.
- Liikunta: Liikuntasuunnitelman mukaisesti.
- Kädentaidot: Helmityöt, naulaaminen (geolauta).
- Tunne- ja vuorovaikutustaidot: Vuorovaikutustaitojen vahvistaminen, neuvottelu.
- Talon yhteinen musiikkituokio: Hiirenhäntien vetovastuu.
- Runebergin päivä (5.2)
- Laskiainen (9.2)
- Ystävänpäivä (14.2)

Jakso 8: Maaliskuu:

- Kirjaimet: Ö, D, G
- Kahden keskenään samankaltaisen äänteiden erottaminen
- Luvut 6 ja 7
- Ajan käsitteet

Lisäksi:

- Pro Vaka: Kerrataan ja muistutellaan arjessa.
- Musiikki: Aika-arvot: TA, TI-TI, TAA-A
- Liikunta: Liikuntasuunnitelman mukaisesti.
- Kädentaidot: Kello askartelu.
- Tunne- ja vuorovaikutustaidot: Vuorovaikutustaitojen vahvistaminen, turhautuminen, sinnikkyys.
- Talon yhteinen musiikkituokio: Peurankellojen vetovastuu.
- Pääsiäinen: huomioidaan toiminnassa.

Jakso 9: Huhtikuu:

- Vierasperäiset kirjaimet: B, F, C, Q, W, X, Z, Å
- Alkutavun tarkastelu
- Luvut 8 ja 9
- Rahaan tutustuminen
- Lukumäärän muutoksen tutkiminen: yhteenlaskuun tutustuminen

---

Lisäksi:

- Pro Vaka: Kerrataan ja muistutellaan arjessa.
- Musiikki: Hidastuva ja nopeutuva tempo laulaen, soittaen ja liikkuen.
- Liikunta: Liikuntasuunnitelman mukaisesti.
- Kädentaidot: Taittelu
- Tunne- ja vuorovaikutustaidot: Vuorovaikutustaitojen vahvistaminen, ryhmän tarpeiden mukaan kerrataan ja harjoitellaan tunnetaitoja.
- Talon yhteinen musiikkituokio: Eskarin vetovastuu.
- Romanipäivä (8.4): huomioidaan toiminnassa.

Jakso 10: Toukokuu:

- Kirjainten kertaus
- Monikielisyys
- Vieraiden kielten maistelu
- Yhdyssanat
- Luku 10
- Lukualueen 0–10 lukujonotaitojen vahvistaminen

Lisäksi:

- Pro Vaka: Kerrataan ja muistutellaan arjessa.
- Musiikki: Äänimaisema.
- Liikunta: Liikuntasuunnitelman mukaisesti.
- Kädentaidot: Kukkaleijonat (voikukilla).
- Tunne- ja vuorovaikutustaidot: Vuorovaikutustaitojen vahvistaminen, ryhmän tarpeiden mukaan kerrataan ja harjoitellaan tunnetaitoja.
- Talon yhteinen musiikkituokio: Hiirenhäntien vetovastuu.
- Äitienpäivä

Hiirenhännät vuosisuunnitelma 2026–2027

Toimintasuunnitelma on suuntaa-antava ja muutokset ovat mahdollisia. Toimintaamme muovaa huoltajien toiveet, vasuista nousseet tavoitteet sekä lasten mielenkiinnon kohteet ja tarpeet. Suunnitelmassa on tarkoituksella väljyyttä, että voimme muuttaa toimintaamme edellä mainituista syistä. Ryhmäytyminen ja päiväkotiarkeen lomien jälkeen totuttelu vie oman aikansa. Viikoittain toteutamme ohjattua liikuntaa sisällä tai ulkona sekä lauluhetkiä, askartelemme sekä piirrämme ja maalaamme ikätasoisesti. Joka päivä loruillaan ja satuillaan, katsellaan kuvia ja luetaan kirjoja. Toiminnalliset satuhetket esim. muovaillessa, ennen maalaushetkeä ja siirtymisessä liikuntasaliin. Musiikki-, liikunta- ja taidetoiminnot kulkevat käsikädessä eri vuodenaikojen ja teemojen mukaan. Perusleikkejä ja rakenteluita otamme vaihtelevasti toimintaan mukaan (koti- ja autoleikit, eläimet). Jatkamme Metsämörri- toimintaa ja metsä ympäristönä liittyy vahvasti toimintaamme, suunnitellusti joka toinen viikko. Otamme myös luontoliven seurantaan. ProVaka kulkee meillä arjessa yhtenä työkaluna ja kaikista onnistumisista annetaan positiivista palautetta muistukkeiden muodossa. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus sekä yksilölliset tarpeet kuuluvat ryhmämme toiminnassa itsestäänselvyksiin sekä lasten, perheiden että henkilökunnan keskuudessa. Pitkin vuotta muistutellaan jo opittuja taitoja ja palataan uudestaan asian opetteluun tarpeen mukaan. Harjoitellaan pieniä työtehtäviä (lelujen pesu kuukausittain) ja omatoimisuustaitoja (hedelmien kuorinta, oman ruokapaikan pyyhkiminen, vaatteiden pukeminen/riisuminen wc-toiminnot). Toiminnan suunnittelussa noudatetaan myös varhaiskasvatuksen liikuntasuunnitelmaa, lisäten hyötyliikuntaa siirtymiin ja paikallaan olemisen keskeytyksiin. Talviliikuntaa toteutamme mahdollisuuksien mukaan hiihtäen, luistellen, sauvakävelen, villasukka kävelen ja lumitöitä tehden. Kaikessa toiminnassa kuuntelemme herkäällä korvalla lapsilta tulevia mielenkiinnonkohteita ja hyödynnämme ne toimintasuunnitelmassa.

Hiirenhäntien päiväohjelma:

7:30–8	Leikkiä/muuta ohjattua toimintaa (palapelit)
8:00- 8:30	Aamupala. Samalla keskustelemme tulevan päivän toiminnasta ja ketä tiimin jäseniä on paikalla, ja kuka lapsista haetaan milloinkin.
9:30	Ulkoilu
10:30	Lounas
11:15- 12:00	wc -toiminnot, joihin yhdistetään kuvien katselua ja loruttelua.
12:00	Päivälepo
14:00	Välipala
14:30	Ohjattua leikkiä, wc-toiminnot
15:30	Ulkoilu

ELOKUU

- Ryhmytyminen, päiväjärjestyksen harjoittelu
- Pro vaka- muistuttelua mieliin
- Yhteinen metsäpäivä laavulla 3.9. (tehtäviä, lauluja)
- Metsämörri- toiminnan käynnistäminen, jatkuu säännöllisesti 1–2 kertaa/kk.
- Kaukalossa ja koulun kentällä liikunnallista toimintaa (pallot, potkupyörät yms.)
- Perehdytään ja opetellaan älytaulun iloja uuden oppimisessa (luontolive, liikunta, laulut, sadut yms.)
- Lapsilta nouseva teema toimintaan
- Lukupiirit

SYYSKUU

- Metsämörri- toimintaa tiistai aamupäivisin
- Vuodenajan vaihtuminen huomioidaan askarteluissa, lauluissa, kirjoissa, loruissa
- Syksyn ruskalehdistä askartelu
- Yksilöllisten perusliikunta- ja kehonhallintataitojen opettelu koulun salissa
- Syksyinen pöytäteatteri
- Pro vaka: Pukemisen harjoittelu
- Käynnistellään yhteistä vaihtuvaa taidenäyttelyä käytävälle askarteluista, omista tärkeistä tavaroista, kirjoista yms.
- Oman kirjan viikko
- Älytaululla katsellaan kuvia elo-syyskuun toiminnasta
- Vanhempainilta ke. 9.9.
- Lapsilta nouseva teema toimintaan
- Lukupiirit

LOKAKUU

- Askarrellaan pienet lyhdyt juomapulloista
- Eläintenviikko vkolla 41, teemalla hämähäkit ja hyönteiset
- Askarrellaan hämähäkit painamalla

-
- Älytaululla katsellaan ötököiden elämää
  - Retki hautausmaalle pyhänpäivä viikolla
  - Halloween- teemalla oman roolivaatteen viikko
  - Metsämörri retki lähimetsään
  - Lapsilta nouseva teema toimintaan
  - Pro vaka: kaveritaidot
  - Lukupiirit

MARRASKUU

- Pro vaka: oman vuoron odotus
- Liikuntaleikkeinä hyppy ja pomput
- Säähavaintoja: joko pakastaa – mahdolliset lumileikit
- Lapsen oikeuksien päivän huomiointi, talon yhteinen tuokio
- Muovaillaan
- Huomioidaan isänpäivä askartelussa käytävänäyttelyyn
- Valmistellaan joulua askarrellen
- Valolaatikon aktivointi
- Tutustumisleikkejä, uusia lapsia aloittaa ryhmässä
- Metsämörri-retki lähimetsään
- Lapsilta nouseva teema toimintaan
- Älytaululla syksyinen valoteema
- Lukupiirit

JOULUKUU

- Pro vaka: Liiku hiljaa sisätiloissa
- Itsenäisyyspäivän huomioiminen askarteluissa
- Jouluisen ympäristön luominen ryhmään
- Piparien leipominen
- Jouluiset laulut, lorut ja musiikki

- Toiminnallinen joulujuhla?
- Älytaulu; joulukalenteri, jouluihin satu
- Lapsilta nouseva teema toimintaan
- Lukupiirit

TAMMIKUU

- Pro vaka: Laita tavarat paikalleen
- Jutellaan joulun ja uudenvuoden tapahtumista
- Oman lelun viikko, joululahja-”esittely”
- Eri materiaaleihin tutustuminen; kova- pehmeä, ohut- paksu ...
- Älytaululta pihabongaus- viikko, lintubingo
- Sulatetaan lunta: mitä siitä löytyy?
- Nalle-päivä/viikko, nalleneuvola
- Lukupiirit

HELMIKUU

- Pro vaka: Auta kaveria
- Huomioidaan ystävänpäivä, perinteinen villasukkakävely
- Kalevalanpäivänä lorutellaan ja lauletaan vanhoja loruja ja lauluja
- Älytaululta tunnetaitojen opettelua
- Lukupiirit

MAALISKUU

- Liikunnalliset lumileikit, sauvakävelyä ja hiihtoa
- Säähavaintoja: onko kevään merkkejä näkyvissä
- Pro vaka: Anna toisille työrauha
- Eläinten pesäntekoasiat
- Kuun loppupuolella pääsiäisen huomioiminen (pääsiäispolku, toimintapisteet, leivonta)
- Älytaululla kevät- teema
- Lukupiirit

HUHTIKUU

- Pro vaka: Muista turvaväli
- Vappusoittimen teko
- Tulevan äitienpäivän huomiointi
- Metsän eläimet: hirvi, jänis, kettu, karhu
- Säähavaintoja: Aurinko, lämpö, tuuli
- Majaleikit sisällä tai ulkona
- Vappunaamiaiset, oman roolivaatteen viikko
- Metsämörriässä mahla-aika, puun vuoleminen
- Älytaululla keväisiä teemoja

TOUKOKUU

Suomen lasten retkipäivä

- Pro vaka: Kaveritaidot
- Säähavaintoja: kesän tulo, muuttolinnut
- Toiminnallinen kevätjuhla
- Äitienpäivä
- Oman ulkolelun viikko
- Toimintakauden päättäjäiset omassa ryhmässä
- Älytaululla kesäisiä teemoja

KESÄKUU

- Pro vaka ulkona
- Ötököiden tutkiminen
- Vesileikit
- Koko talon yhteinen juhannus” juhla”

Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma

Varhaiskasvatus-yksikkö / Ryhmä

Tikkalan Päiväkoti - Hiirenhännät

Toimintakausi

2025–2026

Henkilöstö

Varhaiskasvatuksen opettaja ja kaksi varhaiskasvatuksen lastenhoitajaa.

Ryhmän kuvaus

0–3-vuotiaiden ryhmässä tällä hetkellä 10 lasta.

Ryhmän tavoitteet

Toimintaamme ohjaa varhaiskasvatuslain 3§ tavoitteet, jotka löytyvät Tohmajärven varhaiskasvatussuunnitelmasta. Lisäksi toimintaamme ohjaa huoltajien kanssa yhdessä laaditut lapsen yksilölliset tavoitteet. Lasten varhaiskasvatussuunnitelmista kootut tavoitteet (joita päivitämme tänne uusien keskustelujen jälkeen):

- lapsen luottamuksen vahvistaminen
- lapsen kokonaisvaltaisen kehityksen ja omatoimisuuden tukeminen
- lapsi oppii pitämään tarvittaessa omia puoliaan
- lapsi toimii ikätasoisesti

Toimintakauden 2025–2026 VASUJEN TAVOITTEET:

- Käsienpesun sujuminen itsenäisemmin
- Puheenkehityksen tukeminen
- Pukemis- ja riisumistilanteissa lapsen omatoimisuuden lisääntyminen
- Kaveritaidoissa tukeminen ja ristiriitatilanteissa ohjeistaminen sekä niiden sopiminen, pienryhmätoiminta
- Oppiminen sietämään eri tunnetiloja ja pieniä pettymyksiä rakentavasti
- Saamaan siirtymätilanteet sujuviksi porrastamalla lapsimäärää
- Monipuolisesti ruokailemaan ja maistelemaan ruokailuvälineitä käyttäen, oppiminen rauhoittumaan ruokailuhetkeen
- Turvallisuuden tunteen vahvistaminen

VARHAISKASVATUKSEN ARVOPERUSTA JA YLEISET TAVOITTEET

Mitkä ovat varhaiskasvatusyksikkömme varhaiskasvatuksen arvot? (pohjana valtakunnallinen/paikallinen VASU)

Lapsuuden itseisarvo, ihmisenä kasvamisen, lapsen oikeudet, yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja moninaisuus sekä terveellinen ja kestävä elämäntapa.

Miten toteutuvat ja näkyvät arjessa?

Toimintamme on lapsikeskeistä ja lapset ensin. Jokainen lapsi on tärkeä ja hyväksymme hänet sellaisena kuin hän on. Toimintamme on monipuolista, ikätasolle sopivaa ja lapsen kokonaisvaltaista kehitystä tukevaa, johon osallistumisen mahdollistamme jokaiselle lapselle esim. pienryhmätoiminnalla. Lapsen perustarpeista huolehditaan ja perushoitotilanteet ovat kiireettömiä. Kasvattajat ovat lapsen lähellä sekä fyysisesti lapsen tasolla ja toiminnassa kokoaikaisesti läsnä.

Huomioimme lasta myönteisesti ja empaattisesti sekä luomme välillemme turvallisen vuorovaikutussuhteen.

Tulkitsemme lapsen tarpeita arjessa ja vastaamme niihin ripeästi. Jokaista lasta kuunnellaan, hänen kanssaan keskustellaan ja mahdollistetaan kuulluksi tuleminen. Jokaista lasta kannustetaan ilmaisemaan itseään.

Kaikkia lapsia kohdellaan samanarvoisesti ja kunnioittavasti. Huomioimme lapsen tuentarpeet ja erityistarpeet. Ymmärretään ja opetellaan hyväksymään erilaisuutta. Ohjaamme positiivisen palautteen avulla lasta kaikissa päivän tilanteissa sekä ehkäisemme varhaisessa vaiheessa kiusaamista.

Laaja-alaisen osaamisen edistäminen * ajattelu ja oppiminen * kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu * itsestä huolehtiminen ja arjen taidot * monilukutaito * digitaalinen osaaminen * osallistuminen ja vaikuttaminen

Miten toteutuvat ja näkyvät arjessa?

Toimintaamme ohjaa ajatus, että lapset oppivat parhaiten vuorovaikutuksessa muiden lasten ja aikuisten kanssa, leikkipedagogiikka (Hannelandia). Toimintavuoteemme vaikuttavat vuodenkulkuun kuuluvat juhlat ja tapahtumat. Ohjaamme lapsia hyväksymään erilaisuutta esim. jokainen ihminen on arvokas omana itsenään, huomioidaan kulttuurieroavaisuudet. Lapsia ohjataan positiivisen ja myönteisen palautteen kautta (Provaka). Tuetaan lasten uteliaisuutta kokeilemaan, toimimaan sinnikkäästi sekä kohtaamaan sekä onnistumisia että epäonnistumisia. Ryhmämme lapsia kannustetaan omatoimisuuteen ja harjoittelemme aikuisen tuella arjen eri tilanteista suoriutumista. Lasta kehoitetaan pyytämään apua tarvittaessa. Lapsia rohkaistaan ja tuetaan ilmaisemaan mielipiteitään. Jokainen lapsi ryhmässämme on tärkeä ja jokaisella on oikeus tulla kuulluksi sekä huomioiduksi.

Toimintakulttuuria ohjaavat periaatteet * Yhteisön osallisuus, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo * Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus * Hyvinvointi, turvallisuus ja kestävä elämäntapa

Miten toteutuvat ja näkyvät arjessa?

Turvallisen ilmapiirin luomme pitämällä lasta sylissä, olemalla empaattisia ja lapsen saatavilla sekä vastaamalla lapsen tarpeisiin ripeästi. Olemme kasvattajina johdonmukaisia ja toimimme yhtenäisesti yhdessä sovittujen sääntöjen mukaan.

Ohjaamme positiivisen palautteen avulla lasta kaikissa päivän tilanteissa sekä ehkäisemme varhaisessa vaiheessa kiusaamista.

Teemme ryhmien välistä yhteistyötä. Autetaan toisiamme tiimissä ja naapuriryhmissä.

Kysymme vanhemmilta kausikohtaisesti lapsen osallisuuden vakaumuksellisiin tapahtumiin.

Perheiden kohtaaminen tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti. Usein perhe ottaa varhaiskasvatuksen ensiaskeleet juuri pienten ryhmässä. On tärkeää neuvoa, tukea, opastaa sekä rakentaa välillemme avoin ja luottavainen vuorovaikutus. Ennen hoidon aloittamista perhe voi käydä tutustumassa ryhmäämme. Myös lapsen siirtyessä toiseen ryhmään toivomme tutustumiskäyntejä.

Huolehdimme tietosuojasta ja vaitiolovelvollisuudesta.

VARHAISKASVATUKSEN TOTEUTTAMISEN PERIAATTEET (tiimisopimus)

Yhteistyökäytännöt (ja -muodot) * huoltajien osallisuus * monialainen yhteistyö * ammatillinen vuorovaikutus (Mitä pidämme tärkeänä?)

Miten toteutamme arjessa?

Huoltajat ovat tärkein yhteistyökumppanimme. Päivittäin vaihdamme lapsen ja perheen kuulumiset hoitoon tullessa sekä lapsen hoitopäivän kuulumiset hakutilanteissa. Huoltajia tuetaan ja ohjataan tarvittaessa heidän kasvatustehtävässään sekä varhaisessa vaiheessa reagoidaan huolta herättäviin asioihin. Ryhmämme asioista lähetämme perheille tiedotteita Daisy- ja tekstiviestien avulla. Lisäksi käymme huoltajien kanssa vuosittain varhaiskasvatussuunnitelma- ja arviointikeskustelut. Myös vanhempainillat, joulukuukokoukset ja kevätjuhlat ovat mukavia yhteisiä tapaamisia arjen keskellä.

Huoltajien osallisuutta toiminnan suunnittelussa ja arvioinnissa pyrimme vahvistamaan palautekyselyiden avulla. Lisäksi päiväkodin ja kodin välillä kulkee lapsen oma vihko, johon kootaan hoidosta toimintakauden tapahtumia/lapsen touhuja tekstein sekä kuvin ja johon huoltajat voivat kirjoittaa arjen kuulumisia ja ideoita toimintaan.

Monialaisia yhteistyötahoja ovat mm. neuvola, hyvinvointineuvola, ev.lut. seurakunta sekä kunnan omista toimijoista tärkeimpinä kulttuuritoimi ja kirjasto.

Lasten osallisuus * osallisuuden edistäminen, mahdollistaminen * osallisuuden kulttuurin luominen / vahvistaminen

Miten toteutamme arjessa?

Olemme läheisessä vuorovaikutuksessa lasten kanssa. Asetumme fyysisesti lasten tasolle ja olemme lasten leikeissä ja touhuissa läsnä. Herkästi kuunnellen sekä huomioiden lasten ajattelua, kiinnostuksen kohteita ja haasteita.

Lapset otetaan mukaan päivän eri toimintoihin esim. hakemaan askartelutavaroita, viemään pyykkiä pesukoneeseen yms. Arjen eri tilanteissa lapset voivat valita ja päättää asioita esim. mitä haluaa leikkiä, kumpi paita laitetaan päälle, miten koristelen askartelun. Laitamme eri ikäkausien leikkivälineitä aktiivisesti esille sekä muokkaamme leikkiympäristöjä, jolloin lapsi kiinnostuu niistä. (Hannelandian oppeja leikkiympäristön soveltaen)

Emme suhtaudu asioihin liiallisella totisuudella, vaan uskaltaudumme heittäytymään tilanteisiin huumorilla. Vahvistetaan ja tuetaan kotona jo opittuja taitoja.

Pienryhmätoiminta * erilaiset pienryhmät, ryhmiin jakamisen periaatteet

Miten toteutamme arjessa?

Porrastamme siirtymätilanteet, jolla toivottavasti tuemme lasten oman toiminnan harjoittelua esim. pukemis- ja riisumistilanteissa.

Pienryhmiin jakamisen/porrastamisen taustalla vaikuttavia seikkoja ovat:

- ryhmän hallittavuus esim. pienimmät lapset eri ryhmissä
- minimoidaan lasten turha odottaminen esim. siirtymätilanteissa
- pienryhmätoiminnalla mahdollistamme lasten yksilöllisemmän huomioimisen ja rauhallisemman oppimisympäristön sekä pystymme myös paremmin havainnoimaan ja dokumentoimaan.
- Odotustilanteissa mahdollistetaan lapsille pieni, mielekäs tekeminen/tutkiminen (avainnippu, mekaaniset lelut).

Varhaiskasvatukseen tulo- ja lähtötilanteet * lapsen / perheen huomioiminen haku- ja lähtötilanteessa * viestintä (huoltajille, ryhmän sisäinen) * huomioitavaa työjaossa

Miten toteutamme arjessa?

Tulo ja lähtötilanteissa kohtaamme vanhemmat yksityisyyttä kunnioittaen, vaihtaen arjen kuulumiset. Menemme aamuisin eteiseen lasta vastaan ja lähtötilanteessa kerromme huoltajalle, miten lapsen päivä on sujunut sekä mitä olemme puuhanneet. Lähtötilanteessa huoltaja voi halutessaan hakea ensin lapsen tavarat ja sitten vasta luovutamme lapsen. Jos lapsen hoitoon tulossa tai lähdessä on haasteita, sovimme yhdessä käytänteet, kuinka toimimme.

Viestintä: Uuden lapsen aloittaessa hoidon laitamme ensimmäisinä hoitopäivinä puhelimella viestiä, kuinka pienokaisen päivä sujuu hoidossa ja muulloinkin, jos on tarvetta, esim. jos aamulla on ollut hoitoon jäämisessä vaikeutta tai päivän aikana lapsi sairastuu. Viikko-ohjelmat teemme viikoksi kerrallaan ja ne löytyvät eteisen seinältä sekä sähköisenä Daisysta. Käytämme sähköisiä viestikanavia, mutta myös perinteisesti monisteita laitetaan kotiin ja eteisen seinille.

Perushoitotilanteet * ruokailut * päivälepo * pukeutuminen / riisuuntuminen * siisteyskasvatus (huomioitavaa työnjaossa)

Miten toteutamme arjessa?

Lapset saavat tutustua ruokaan kaikilla aisteillaan. Sormiruokailu on sallittua ja mahdollisimman monenlaisia ruokia opetellaan maistamaan, mutta lasta ei pakoteta. Aloitamme ruokailun salaatin maistelulla ja lämmintä ruokaa emme välttämättä sekoita vaan eri ruokalajit voidaan laittaa lautaselle erilleen, jotta niitä voidaan maistella yksitellen. Lapsille annetaan kaikki ruokailuun kuuluvat asiat yhtä aikaa eli lämmin ruoka, juoma ja leipä. Ruokailussa harjoitellaan kauniita ruokailutapoja esim. laittamaan sopiva määrä ruokaa suuhun, käytetään sanoja ole hyvä ja kiitos. Ruokapöydässä keskustellaan ruoasta esim. mitä ruokaa syömme, mitä värejä on lautasella, halutaanko lisää ruokaa, onko maha jo täynnä. Jokaisen ruokailun jälkeen lapsi saa kotoa tuodun Xylitol-pastillin. Huomioimme lasten ruoka-aineallergiat sekä pienten suolattoman ja sokerittoman ruokavalion.

Riittävä lepo järjestetään lapsentahtisesti, eli esim. lapsi voi tarvita aamupäivällä pienet unet jo ennen ruokaa ja toiset unet päivemmällä. Tällä hetkellä kaikki nukkuvat päivälevon yhdessä, jossa on kokoaikainen

valvonta. Osalla lapsista on vielä tutti tai hän tarvitsee maitopullon. Halutessaan lapsella voi olla unikaveri. Kaikkien lasten luona käydään toivottamassa "kauniit päiväunet" ja peitellään, tarvittaessa silitellään. Päivälevolla lauletaan tuutulaulu, hyräillään ja joskus luetaan satu. Päivälevolta heräillään omaan tahtiin.

Pukemis- ja riisumistilanteisiin varataan riittävästi aikaa, jotta lapset voivat harjoitella näitä taitoja kiireettömästi. Lapset saavat tehdä mahdollisimman paljon itse ja heitä neuvotaan. Opetellaan pyytämään apua ja odottamaan omaa vuoroa.

Luonnollinen osa arkeamme on wc:ssä käyminen, johon vastaamme nopeasti (pyllyt pestään siis heti). Huolehdimme hyvästä hygieniasta ja aina ennen ruokaa, ruoan jälkeen ja wc-käyntien jälkeen pesemme kädet saippualla. Tarvittaessa vaihdamme puhtaita vaatteita.

Leikkiajan loppumisen merkinä soittamme siivouskelloa ja näytämme kuvaa, jossa leikkivälineet laitetaan omiin laatikoihin.

Huomioidaan toiminnassamme, että perushoitotilanteet ovat lapselle sensitiivisiä, lämmihenkiä, kiireettömiä ja yksilöllisiä vuorovaikutus- ja oppimistilanteita.

Pedagoginen dokumentointi ja suunnittelu * lasten dokumentointi (luvat) * tiimisuunnittelu (aika, työntekijöiden vastuualueet) * lasten / huoltajien osallisuuden huomioiminen suunnittelussa (ryhmän toiminta, oppimisympäristö jne.)

Miten toteutamme arjessa?

Toimintaamme dokumentoimme esim. kirjaamalla havaintojamme, valokuvaamalla, huoltajien palautekyselyillä.

Havainnoimme toimintaa ja lasten leikkiä päivittäin sekä keskustelemme huoltajien ja työntekijöiden kanssa havainnoistamme. Näiden perusteella arvioimme ja kehitämme toimintaa vastaamaan paremmin lasten kiinnostuksen kohteita, tarpeita sekä huoltajien toiveita.

Lapsen omassa varhaiskasvatussuunnitelmassa huoltajat voivat valita valokuvauksen sallimisen ja mihin tahoihin kuvia voimme laittaa. Jos hoitopäivän aikana joudumme antamaan lääkkeitä huoltaja täyttää lääkehoitolupapaperin sekä toimittaa lääkeresepin.

Huoltajien luvalla voimme tehdä monialaista yhteistyötä.

Ryhmän varhaiskasvatuksen opettajalla on varattu suunnittelu-aika ryhmän toiminnan kehittämiseen.

Suunnittelemme, arvioimme ja kehitämme toimintaamme viikoittain oman ryhmämme tiimipalaverissa. Sovimme talon yhteisistä asioista viikoittain koko talon palaverissa. Myös muutaman kerran vuodessa kokoontuu Provaka -ryhmä sekä pidämme varhaiskasvatuksen henkilöstöpalavereita.

Leikki ja monipuoliset oppimisympäristöt * havainnointi * leikkiympäristö * leikkivälineet * lasten osallisuus * kasvattajanrooli

Miten toteutamme arjessa?

Ryhmässämme lasten leikki koostuu pääsääntöisesti ympäristön, asioiden ja esineiden tutkimisesta.

Leikkivälineet ovat lasten saatavilla, niitä on esillä sopiva määrä kerrallaan ja niitä vaihdellaan riittävän usein. Leikki- ja toimintavälineille on omat kuvitetut paikkansa ja välineistö on ikätasolle sopivaa.

Ryhmällemme voi varata mm. askarteluhuoneen ja päiväkodin käytävän kiipeily- ja liikuntatoimintaan. Käytämme ajoittain myös koulun liikuntasalia. Myös päiväkodin ulkoilualuetta käytämme aamupäivisin portaattain muiden ryhmien kanssa. Liikumme myös usein päiväkodin lähimetsissä, pururadalla ja liikuntakentällä.

Tuemme lapsia valitsemaan mieleisen leikin esim. antamalla vaihtoehtoja sekä tarttumalla lasten omiin leikkialoitteisiin. Olemme mukana lasten leikeissä roolimallina ja rikastutamme leikkiä esim. opastamalla. Olemme leikeissä fyysisesti lasten tasolla ja lähellä. Kasvattajan tehtävä on mahdollistaa jokaiselle lapselle leikkirauha sekä opetella yhdessä leikkimistä.

Pienet lapset tarvitsevat paljon kasvattajaa vierelleen tueksi esim. löytämään sopivaa tekemistä, oppimaan tunteiden säätelyä, kaveritaitoja ja kauniita käytöstapoja.

VARHAISKASVATUKSEN OPPIMISEN ALUEET

Kielten rikas maailma * vuorovaikutustaidot * kielen ymmärtäminen ja tuottaminen * kielen käyttötaidot * kielellinen muisti ja sanavarasto * kielitietoisuus

Miten edistämme / huomioimme ryhmässämme?

Lapsen tuottamaan puheeseen reagoidaan, lasta kannustetaan käyttämään sanoja ja tuottamaan puhetta. Myös lapsen sanaton kommunikaatio huomioidaan ja siihen vastataan. Kasvattajan ja ryhmän muiden lasten tuottama puhe tukee lapsen puheenkehitystä. Sanallistamme toimintaa käyttäen rikasta, kuvailevaa, selkeää kieltä sekä toistamme lapsen puhetta.

Viikoittain pidämme luku- ja lorupiirit sekä loruttelut/laulelut perushoitotilanteissa.

Ilmaisun monet muodot * musiikillinen, kuvallinen, käsityöllinen, sanallinen ja kehollinen ilmaisu * kulttuuri * lasten osallisuus projekteissa (suunnittelu->toteutus->arviointi)

Miten edistämme / huomioimme ryhmässämme?

Taidekasvatusta toteutamme suunnitellusti ja spontaanisti, moniaistisesti sekä erilaisin työtavoin ja monenlaisissa oppimisympäristöissä.

Musiikillinen ilmaisu:

- Laulamme ja loruilemme, soitamme soittimilla sekä kehonsoittimilla.
- Kuuntelemme monenlaista musiikkia ja liikumme musiikin mukaan.
- Ohjaamme laululeikeissä lasta osallistumaan esim. kasvattaja lapsen takana ohjaa lasta kädestä.
- Musiikki toimii myös rauhoittumisen välineenä.

Kuvallinen ilmaisu:

- Kuvallinen ilmaisu pitää sisällään erilaisia kuvan tekemisen tapoja kokeillen ja tutkien erilaisia välineitä ja materiaaleja käyttäen.
  - Lasten kanssa katsellaan omia teoksia ja kiinnitetään huomiota mm. väreihin ja muotoihin.
- Sanalliseen ja keholliseen ilmaisuun rohkaisemme jokaista lasta draaman, tanssin ja leikin keinoin.

Draaman välineinä käytämme mm. käsi- ja sorminukkeja, pehmoleluja, roolivaatteita.
-Päivän eri tilanteissa käytämme pehmoleluja ja käsinukkeja tuomaan arkeemme iloa, satua, yllätyksellisyyttä esim., kun lapsi ei halua pukea, voi käsinukkehahmon apu olla paikallaan.

Minä ja meidän yhteisömme * lapsen kehitysympäristöön tutustuminen ja sen moni- naisuuden ymmärtäminen (historia-nykyhetki-tulevaisuus) * tunnetaitojen harjoittelu * ryhmässä toimimisen taidot, demokratia * eettinen ajattelu * katsomuskasvatus * mediakasvatus

Miten edistämme / huomioimme ryhmässämme?

Valokuvaamme toimintaamme, jotta voimme valokuvien avulla palata menneeseen ja muistella mitä yksittäinen lapsi onkaan touhunnut tai mitä ryhmänä olemme yhdessä tehneet.

Lapset saavat näyttää kaikki tunteensa ja niitä sanoitetaan sanallisesti sekä apuna käytetään tunnekortteja. Kaikki lapset otetaan mukaan päivän eri toimintoihin ja leikkeihin mm. ketään ei jätetä ulkopuolelle. Kasvattajan tehtävänä on myös taata leikki- ja toimintarauha kaikille.

Ryhmässämme on yksinkertaiset säännöt: emme satuta toista, puhutaan kaverille kauniisti, liikumme sisällä kävellen, pidämme huolta leikkivälineistä, siivoamme tavarat paikoilleen. Harjoittelemme anteeksi pyytämisen ja- antamisen taitoja esim. kaveria voi silittää, jos on satuttanut. Myös keskustelemme asioista, mikä on oikein, mikä on väärin, mikä on totta, mikä on tarua. Päivän arjessa harjoittelemme toisen auttamisen taitoja.

Huoltajat voivat valita osallistuuko lapsi päivähoiton uskontokasvatukseen mm. joulu-, pääsiäiskirkkoon tai srk tilaisuuksiin. Kunnioitamme perheiden kasvatuskatsomuksen taustoja ja arvoja.

Tutkin ja toimin lähiympäristössäni * varhaiskasvatuksen / perheiden lähiympäristöön tutustuminen * ympäristökasvatus * matemaattinen ajattelu * teknologiakasvatus

Miten edistämme / huomioimme ryhmässämme?

Tikkalassa luonto on lähellä lapsia, joten lähdemme sinne mahdollisuuksien mukaan. Liikumme päiväkodin lähimetsissä, pururadalla ja liikuntakentällä sekä päiväkodin aidatulla piha-alueella tutkien ja nauttien luonnon ilmiöistä eri aistein. Käytännön kautta opettelemme luonnon arvostamista esim. keräämme luonnonmateriaaleja vain sen verran mitä tarvitsemme ja keräämme löytämämme roskat pois luonnosta. Askarteluissa käytetään luonnonmateriaaleja ja luonnon tapahtumia seurataan ympäri vuoden.

Kiinnitämme päivän tilanteissa huomiota ympäristössä ilmenevään matematiikkaan esim. montako lasta on tänään paikalla, montako korvaa sinulla on, montako palikkaa laatikossa. Matemaattisia ja geometrisiä taitoja harjoittelemme rakenteluleikein, askarteluin ja muovailuin. Sanoitamme lapselle eri käsitteitä esim. autot ovat vierekkäin, peräkkäin, jonossa. Luokittelemme esim. legoja värien mukaan eri laatikoihin. Vertailemme asioita esim. kenen kengät ovat isoimmat, pienimmät.

Seinille vaihdetaan erilaisia kuvia, joista tutkimme esim. löytyykö samanlainen asia, lasketaan lukumääriä ja keskustellaan mitä kuvissa tapahtuu.

Menneisyyttä ja tulevaisuutta käsittelemme lähinnä termeillä eilen, tänään ja huomenna.

Käytämme puhelinta ja tablettia, kuunnellen satuja, lauluja ja musiikkia rikastuttamaan toimintaamme esim. katsellen kuvia.

Paneudumme lasten mielenkiinnon kohteisiin herkällä korvalla.

Kasvan, liikun ja kehityn * lasten terveys- ja turvallisuusosaamisen kehittäminen * kestävä elämäntapa (ruoka-, kulutus- ja puhtaustottumukset) * liikkuminen / liikunta

Miten edistämme / huomioimme ryhmässämme?

Lasten perustarpeista huolehtiminen ja terveellisiin elämäntapoihin kasvattaminen on tärkeimpiä tehtäviämme työssämme. Huolehdimme lasten riittävästä ruoan, levon ja liikunnan saannista sekä henkisestä hyvinvoinnista. Ruokailuissa kehotamme maistamaan, opettelemme kunnioittamaan ruuan valmistusta ja sen nauttimista sekä annostelemme ruuan sopivasti hävikin vähentämiseksi. Lasta ei pakoteta syömään eikä edes maistamaan, houkuttelemalla yritetään. Luontevaa keskustelua terveellisestä ruokavaliosta ruokailun yhteydessä.

Opettelemme siivoamaan toiminnan päätteeksi omat jäljet ja leikkiympäristö. Kiinnitetään huomiota henkilökohtaiseen hygieniaan mm. käsienvpesulla ja likaisten vaatteiden vaihdolla tai kuinka yskitään oikein. Aikuisen esimerkki arjen toiminnoissa.

Liikuntakasvatusta toteutamme ohjatusti joka viikko sisällä tai ulkona. Salivuoro keskiviikkoamuisin koulun jumppasalissa. Arkiliikunta osana hoitopäivää. Harjoittelemme paljon motorisia perusliikuntataitoja sekä kehontuntemusta- ja hallintaa. Innostumme lapsen omaehtoisista liikunta- aloitteista esim. kiipeily, omat temppuradat ja hyppely patjoilla. Otamme myös esille liikuntavälineitä lasten leikkeihin sekä laitamme usein musiikkia soimaan. Ulkoilemme sään salliessa, ihan pieniä emme vie todella huonoon ilmaan.

Kiurujen vuosisuunnitelma 2026–2027

Kiurujen toimintaa ohjaavat sekä valtakunnallinen, että Tohmajärven oma varhaiskasvatussuunnitelma. Kiurujen ryhmä koostuu 3–5-vuotiaista lapsista, joita ryhmässämme on tällä hetkellä 16. Ryhmässä työskentelee varhaiskasvatuksenopettaja sekä kaksi lastenhoitajaa. Lisäksi varhaiskasvatuksen erityisopettaja käy Kiurujen ryhmässä joka toinen viikko.

Toiminnassamme korostuu metsäpedagogiikka sekä luontokasvatus ja toiminta. Luonto toiminnassa noudatamme luonnon kiertoa, jolloin toiminnassa otetaan huomioon esim. vuodenajanvaihtelut ja vuodenaikojen mukaan tulevat ilmiöt. Kiurujen toiminnassa liikutaan, leikitään, opitaan ja nautitaan luonnosta yhdessä. Keskeistä toiminnassa on leikki, ilo ja kiireettömyys. Samalla myös luonto ja luontokasvatus kulkevat tärkeänä osana toiminnassamme läpi toimintakauden, on tärkeää saada lapselle myönteinen kokemus luonnosta, jolloin luontosuhde vahvistuu hänellä, näin edistetään kestävä elämän tavan omaksumista myös myöhempään elämään. Hyödynnämme aktiivisesti Käenpesän lähimetsiä sekä koulun alueen pururataa, leikkikenttää ja museoaluetta. Käymme myös kuukausittain Mörrimetsäretkellä mörrimetsässä.

Kiurujen toiminnassa huomioimme kaikenlaista liikkumista ja ohjaamme lapsia turvalliseen, mutta aktiivisen arkiliikunnan pariin. Metsässä liikkuminen ja luonnossa olominen on meille tärkeää ja se tarjoaa lapsille kokonaisvaltaisia hyötyjä: kehittyvät motoriset taidot, tasapaino sekä fyysinen kunto paranevat monipuolisen maaston ja liikkumisen myötä. Ohjatut liikuntatuokiot kuuluvat osana Kiurujen toimintaan.

Noudatamme Tohmajärven kunnan varhaiskasvatuksen liikuntasuunnitelmaa ja huomioimme liikuntakasvatuksessa liikunnan vuosikellon painotusalueita. Liikuntahallille on varattu päiväkodin ryhmille kaksi vuoroa viikossa, jota hyödynnämme talvikaudella. Käytämme ohjattuihin ja omaehtoiseen liikkumiseen myös päiväkodin salia.

Toimintamme suunnittelussa ohjaavana toimintamallina on kokopäiväpedagogiikka, jossa jokainen päivän hetki, rutiini ja arjen tilanne nähdään merkityksellisenä kasvun, oppimisen ja hyvinvoinnin paikkana. Pedagogiikka ei rajoitu erillisiin ohjattuihin tuokioihin, vaan ulottuu myös siirtymiin, ruokailuihin, pukeutumiseen ja ulkoiluun. Olemme jakaneet toimintasuunnitelman eri vuodenaikoihin, joihin olemme suunnitelleet erilaisia painotuksia. Teemat tulevat vuorollaan näkyväksi mm. lasten askarteluissa ja piirustuksissa, leikeissä, lauluissa, kirjoissa, loruissa ja teatteriesityksissä. Tärkeänä osana toiminamme suunnittelua on myös lapsiryhmästä nousevat teemat ja ideat. Läpi toimintakauden harjoittelemme ohjeiden kuuntelemista, niiden mukaan toimimista sekä erilaisia ikätason mukaisia taitoja. Harjoittelemme esimerkiksi oman vuoron odottamista, kaveritaitoja ja tunteiden tunnistamista.

Ryhmämme aikuisten toimintaa ja yhteisiä toimintatapoja ohjaa Tohmajärven varhaiskasvatukselle tehdyt Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma sekä kiusaamisen ehkäisemisen suunnitelma. Yhteiset toimintatavat ovat kirjattu Tiimisopimukseen.

Arviointi ja havainnointi kulkee tärkeänä osana toimintaa koko toimintakauden. Huoltajia osallistamme kysely- ja palautelomakkeilla kaksi kertaa vuodessa, otamme mielellään palautetta myös suullisesti huoltajilta sekä eteisessä on palautelaatikko, johon voi nimettömänä antaa palautetta. Ryhmän aikuiset puolestaan arvioivat ja havainnoivat toimintaa mm. säännöllisesti keskustellen, sosiogrammilla sekä kuukausittain tiimipalavereissa.

Päiväkodissamme on myös käytössä ProVaka eli Positiivisesti ryhmässä oppiva varhaiskasvatus. Lasten toivottua käyttäytymistä tuetaan malliopettamalla sekä käyttäytymiseen kohdistuvan positiivisen palautteen avulla. Ryhmässämme lapset keräävät positiivisia ”muistukkeita”, joita saavat aikuisilta, vaihtuvaan yhteiseen ProVaka-muistukepurkkiin/tauluun, joka on esillä ryhmätallassa. Muistukkeet ovat vuoden aikojen mukaan vaihtuvia kuvia tai esineitä ja kun niitä on riittävästi ryhmä saa yhteisen palkinnon. Palkinto voi olla esim. jokin toiveleikki. Uudet toimintaohjeet vaihtuvat n. kuukauden välein tai ryhmän lasten tarpeiden mukaan.

Luontokasvatuksen keskeisiä termejä:

Pedagogiikka = Käsitys siitä, miten kasvatus tai opetus tulisi järjestää, opetus- tai kasvatustaito (Tieteen termipankki 2015).

Luontokasvatus = Kasvatusta, jossa korostetaan luonnon ja luonto suhteen merkitystä. Siinä tarjotaan mielekkäitä oppimisen ja toimimisen kokemuksia, jotka tukevat yksilöiden ja yhteisöjen osaamista ja halua toimia ympäristövastuullisemmin.

Luontopedagogiikka = Oppimis- ja kasvatusympäristönä hyödynnetään laajemmin luontoa.

Luontotoiminta = Toimintaa, jossa hyödynnetään monipuolisesti luontoa. Termiä käytetään laaja-alaisesti erilaisissa yhteyksissä.

Metsäpedagogiikka = Oppimis- ja kasvatusympäristönä hyödynnetään metsää esimerkkinä metsäryhmät, jotka toimivat säännöllisesti metsässä.

Ulkoilmapedagogiikka = Ulkona tapahtuvaa opetuksellisesti tai kasvatuksellisesti tavoitteellista ja tarkoituksenmukaista toimintaa.

Ympäristökasvatus = Kasvatusta, jossa korostetaan laajemmin ympäristön merkitystä ja kestävää elämäntapaa. Ympäristökasvatusta voidaan toteuttaa niin luonnossa kuin muissakin ympäristöissä.

Kiurujen Luontotoiminnan vuosikello

Viikoittain opeteltavia asioita:

- Oman nimen tunnistaminen ja kirjoittaminen
- Kiurujen ryhmän sekä majametsän säännöt
- Leikinvalintataulun käyttö sekä pitkäkestoinen vapaa leikki
- Ajanmääreitä: Vuodenajat, vuorokauden ajat, viikonpäivät, kuukaudet
- Oman kehon tuntemus, tunteet ja turvataidot
- Rauhoittuminen/Läsnäolo
- Teemaan ja vuodenaikaan sopivat lorut ja laulut
- Pukeutuminen sään mukaan
- Retket luontoon ja lähiympäristöön
- LeKe-leikit

Liikunnassa noudatetaan Tohmajärven varhaiskasvatuksen yhteistä liikuntasuunnitelmaa. Liikumme kuitenkin päivittäin mahdollisimman paljon erilaisissa ympäristöissä. Metsä, urheilukenttä, omapiha on aktiivisessa käytössä. Liikuntahallia sekä päiväkodin salia käytämme talvikautena.

Syksy (Elo-Lokakuu):

- Tutustutaan toisiimme
- Metsän sato, marjat ja sienet
- Sadonkorjuu, uudet maut
- Ruska- luonnon värit + päävärit
- Minä ja minun perheeni
- Muuttolinnut
- Pyöräily (viikko 37), liikennekasvatus
- Temppuradat luonnossa ja leikkipaikoilla
- Musiikki; kehosoitimet, rytmi, syksyn aiheet: luonnon muutokset, sadonkorjuu, eläintenpäivä ja syyslaulut.

Talvi (Marras-Tammikuu):

- Isänpäivä
- Luonnon valmistautumista talveen
- Talvilinnut
- Lintujen talviruokinta
- Eläinten talvehtiminen
- Eläinten jäljet

- Muodot
- Sijainti edessä/takana
- Lumi ja jääleikit
- Jouluauskartelu
- leivonta
- Itsenäisyyspäivä
- Numerot/joulukalenteri
- Uusi vuosi
- Talviliikunta (mäenlasku, hiihto, luistelu, lumileikit)
- Urheiluhallilla käynti
- Musiikki; talviset laulut, kaikulaulu Hiljaa/kovaa, erilaisia soittimia, joululaulut

Kevät (Helmi-Huhtikuu):

- Ystävät ja kaveritaidot
- Runebergin päivä
- 112 päivä
- Laskiainen
- Kevään merkkien tarkkailu,
- Vastakohtat: lyhyt/pitkä, paljon/vähän, suuri/pieni jne.
- Veden eri olomuodot
- Pääsiäisen aika; juhla, askartelu, virpomavitsat
- Lukuviikko; oman kirja päivä, kirjastokäynti
- Sadutus
- Vappuaskartelut ja -juhlat
- siementen kylvö,
- Ympäristösiivous.
- Musiikki; Laskiaisien, ystävänpäivän ja kevään merkkipäivien laulut. Kevään herääminen, eläinlaulut.

Kesä (Touko-Heinäkuu):

- Luonnon kukoistus,
- hyönteisten tutkiminen,
- marjastus,
- ulkona syöminen
- Kevään merkit luonnossa, luonnon äänet
- Kierrätys ja lajittelu
- Lasten lintuviikko
- Liikuntatuokiot ulkona; pihapelit ja leikit
- Äitienpäivä
- Vesileikit
- Saippuakuplat
- Retket lähiympäristöön
- Juhannusjuhlat

- Musiikki; Kevätjuhlien valmistelut ja esiintymisharjoitukset.

Provaka taitojen opeteltavat taidot kuukausittain:

Elokuu:

Pyydän apua kauniisti: Tervehdin
Annan toiselle rauhan toimia; Annan ruokarauhan
Laitan tavarani paikoilleen; Laitan kenkäni paikoilleen

Syyskuu:

Liikun rauhallisesti; Kävelen sisällä
Pidän turvavälin; Pidän välin kaveriin jonossa
Autan toista; Autan kaveria, kun hän pyytää tai huomaan että hän tarvitsee apua

Lokakuu:

Laitan tavarat paikoilleen; Kerään lelut
Pyydän apua kauniisti: Käytän taikasanoja, Kiitos, ja ole hyvä
Annan toiselle rauhan toimia; Annan rauhan unihuoneessa

Marraskuu:

Liikun rauhallisesti; En hypi tai juokse rappusissa
Pidän turvavälin; En halaa kaveria ilman lupaa
Autan toista; Kerään kaverin kanssa leluja

Joulukuu:

Joulu kivaa

Tammikuu:

Pyydän apua kauniisti: Juttelen kauniisti kaverille
Annan toiselle rauhan toimia; Annan wc rauhan
Laitan tavarani paikoilleen; Laitan Vaatteeni kauniisti naulakkoon

Helmikuu:

Liikun rauhallisesti; En töni kaveria
Pidän turvavälin; En satuta kaveria
Autan toista; Autan kaveri pukeutumisessa

Maaliskuu:

Laitan tavarat paikoilleen; Laitan kirjat kauniisti hyllyyn
Pyydän apua kauniisti: Odotan vuoroa keskustelussa
Annan toiselle rauhan toimia; Anna kaverille kirjanluku rauhan

Huhtikuu:

Liikun rauhallisesti; En kiipeile tuoleille ja pöydälle
Pidän turvavälin; Annan kaverin leikkiä myös yksin
Autan toista; autan aikuista

Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma

Varhaiskasvatus-yksikkö / Ryhmä

Toimintakausi

Käenpesän päiväkoti - Kiurut

2026–2027

Henkilöstö

Varhaiskasvatuksen opettaja ja 2 varhaiskasvatuksen lastenhoitajaa sekä varhaiskasvatuksen ryhmäavustaja.

Ryhmän kuvaus

Ryhmässä on 16 iältään 3–5-vuotiasta lasta

Ryhmän tavoitteet

Tavoitteena on järjestää Tohmajärven kunnan varhaiskasvatussuunnitelman mukaista toimintaa, pääpaino luonto- ja kokopäiväpedagogiikassa. Toiminnassa huomioidaan lasten kiinnostuksen kohteet. Tavoitteet täydentyvät ja muotoutuvat toimintakauden aikana sekä lasten varhaiskasvatussuunnitelmien päivityksen yhteydessä.

VARHAISKASVATUKSEN ARVOPERUSTA JA YLEISET TAVOITTEET

Mitkä ovat varhaiskasvatussyksikkömme varhaiskasvatuksen arvot? (pohjana valtakunnallinen/paikallinen VASU)

Lapsuuden itseisarvo, Ihmisenä kasvamisen, Lapsen oikeudet, Yhdenvertaisuus, Tasa-arvo ja moninaisuus sekä Luontosuhteen vahvistaminen ja Turvallinen ja kestävä elämäntapa.

Miten toteutuvat ja näkyvät arjessa?

Lapsuuden itseisarvo; Jokainen lapsi huomioidaan yksilönä ja ymmärretään, että jokainen ihminen on arvokas sellaisena, kun on. Lasta kuunnellaan, havainnoidaan ja huomioidaan hänen yksilölliset tarpeensa.

Ihmisenä kasvamisen; Ryhmässämme on säännöt, jotka tehdään yhdessä lasten kanssa. Toisten kunnioittaminen ja kuunteleminen on tärkeää. Kiusaamis- ja syrjimistilanteisiin puututaan heti, kun sellainen huomataan. Myöskään rasismia eikä väkivaltaa suvaita missään muodossa.

Lapsen oikeudet; Lapsella on oikeus ilmaista itseään, mielipiteitään ja ajatuksiaan sekä tulla ymmärretyksi niillä ilmaisun keinoilla, joita hänellä on. Jokaisella lapsella on oikeus hyvään opetukseen, huolenpitoon ja kannustavaan palautteeseen. Lapsella on oikeus leikkiä, oppia leikkien ja iloita oppimastaan sekä rakentaa käsitystä itsestään, identiteetistään ja maailmasta omien lähtökohtiensa mukaisesti. Lapsella on oikeus yhteisöllisyyteen ja ryhmään kuulumiseen. Lapsella on oikeus saada tietoa monipuolisesti, käsitellä tunteita ja ristiriitoja sekä kokeilla ja opetella uusia asioita.

Lapsen tärkein työ on leikki. Lapsi rakentaa leikin avulla omaa identiteettiään sekä harjoittelee sosiaalisia taitoja. Mahdollistamalla lapsille erilaisia leikkitilanteita ja välineitä, lasten mielenkiinnonkohteet huomioiden. Aikuinen tukee, ohjaa ja rikastaa leikkiä tarpeen mukaan. Lapsella on oikeus ilmaista mielipiteensä ja tulla ymmärretyksi niillä keinoilla, jotka hänellä on. Pidämme lapsille säännöllisesti tuumaustaukoja, jossa lapset antavat palautetta toiminnastamme. Harjoittelemme yhdessä tunnetaitoja erilaisia materiaaleja hyödyntäen.

Yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja moninaisuus; Lapsilla tulee olla mahdollisuus kehittää taitojaan ja tehdä valintoja esimerkiksi sukupuolesta, syntyperästä, kulttuuritaustasta tai muista henkilöön liittyvistä syistä riippumatta. Kasvattajina meidän tulee luoda moninaisuutta kunnioittava ilmapiiri. Varhaiskasvatus rakentuu moninaiselle suomalaiselle kulttuuriperinnölle, joka muotoutuu edelleen lasten, heidän huoltajiensa sekä

henkilöstön vuorovaikutuksessa. Suhtaudumme erilaisista perheistä tuleviin lapsiin ja heidän perheisiinsä kunnioittavasti, ammatillisesti ja avoimesti. Huoltajien kanssa yhteistyö on tärkeää, lapsen yksilöllisen tuntemisen kannalta.

Terveellinen ja kestävä elämäntapa; Varhaiskasvatuksen tehtävänä on ohjata lapsia terveyttä ja hyvinvointia edistäviin elämäntapoihin. Polkka tarjoaa lapsille päivittäin monipuolisen ja terveellisen ravinnon ja rohkaisemme lapsia maistamaan uusia ruokia. Alkuun jo kielellä ruuan kosketus on maistamista.

Ruokapäytäkeskustelut ovat hyviä hetkiä tuoda esille terveellisten elämäntapojen tärkeyttä. Turvaamme lapselle rauhallisen lepo hetken/päiväuniajan. Tarjoamme mahdollisuuden päivittäiseen liikkumiseen, sekä ulkona että sisällä. Osa liikunnasta toteutetaan ohjatusti.

Luontosuhteen vahvistaminen; Pidämme luonnossa liikkumista tärkeänä ja mahdollistamme lapsille monipuolisesti erilaisia kokemuksia luonnosta. Lapsuuden luontokokemukset luovat pohjaa ympäristöystävälliselle elämäntavalle. Harjoitellaan jokamiehen oikeuksia sekä luonnon kunnioittamista.

Laaja-alaisen osaamisen edistäminen * ajattelu ja oppiminen * kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu * itsestä huolehtiminen ja arjen taidot * monilukutaito * digitaalinen osaaminen * osallistuminen ja vaikuttaminen

Miten toteutuvat ja näkyvät arjessa?

Ajattelu ja oppiminen; Kannustamme lasta itsenäiseen ajatteluun ja omatoimisuuteen, sekä kohtaamaan onnistumisia ja epäonnistumisia. ProVaka toiminnan avulla harjoittelemme esimerkiksi toisten huomioimista ja yhteisistä tavaroista huolehtimista.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu: Otamme huomioon suomalaisen kalenterin juhlapäivät. Käytössämme on erilaisia kuvakortteja vahvistamaan sanallista viestintää ja tarvittaessa käytämme tukiviittomia ilmaisun ja vuorovaikutuksen tukemiseen.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot; Opetamme ja ohjaamme lapsia huolehtimaan omista tavaroista ja omasta hygieniasta. Ohjaamme lasta pukemaan ja riisumaan itsenäisesti sekä pukeutumaan sään mukaisesti. Ruokaillessa lapset harjoittelevat kantamaan itse astioita ja arvioimaan ruoan määrää, minkä jaksaa syödä. Opettelemme, kuinka liikutaan liikenteessä, kun olemme retkellä tai siirrymme esim. liikuntahallille.

Monilukutaito; Tiloissamme on näkyvillä kirjaimia, numeroita ja kuvia. Luemme erilaisia tarinoita ja lapset voivat kuvien perusteella päätellä tarinan kulkua. Käytämme työssämme erilaisia äänenpainoja ja eleitä.

Digitaalinen osaaminen: Dokumentoimme toimintaamme valokuvin ja videoin sekä opettelemme tulkitsemaan median sisältöä mm. etsimällä netistä lisätietoa lapsen kiinnostuksen kohteista. Käytämme digitaalisia välineitä lasten omien sisältöjen tuottamisessa sekä luovassa työskentelyssä.

Osallistuminen ja vaikuttaminen; Lasten mielipiteitä kuunnellaan ja he saavat osallistua toimintamme suunnitteluun. Aikuisen tulee tarttua hetkeen eli napata nopeastikin lapsilta tulevia ideoita toteutettavaksi.

Toimintakulttuuria ohjaavat periaatteet * Yhteisön osallisuus, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo * Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus * Hyvinvointi, turvallisuus ja kestävä elämäntapa

Miten toteutuvat ja näkyvät arjessa?

Yhteisön osallisuus, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo: Inklusiivisessa toimintakulttuurissa edistetään osallisuutta, yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa kaikessa toiminnassa. Lasten, henkilöstön ja huoltajien aloitteita, näkemyksiä ja mielipiteitä arvostetaan. Osallisuutta vahvistaa lasten sensitiivinen kohtaaminen ja myönteinen kokemus kuulluksi ja nähdyksi tulemisesta. Lasten ja huoltajien osallistuminen toiminnan suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin edistää osallisuutta. Jokainen henkilöstön jäsen on tärkeä osa kasvatusyhteisöä.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus: Erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Esimerkiksi leikit, ruokailuhetket ja juhlat ovat oivia

tilaisuuksia jakaa kokemuksia erilaisista perinteistä ja tavoista. Tutustumme erilaisiin kulttuureihin sekä sovimme perheiden kanssa yhdessä, jos heillä on toiveita lapsen osallistumiseen esim. uskonnollisiin tilaisuuksiin. Monikielisyyden näkyväksi tekeminen tukee lasten kehitystä kulttuurisesti moninaisessa maailmassa.

VARHAISKASVATUKSEN TOTEUTTAMISEN PERIAATTEET (tiimisopimus)

Yhteistyökäytännöt (ja -muodot) * huoltajien osallisuus * monialainen yhteistyö * ammatillinen vuorovaikutus (Mitä pidämme tärkeänä?)

Miten toteutamme arjessa?

Esitietolomakkeissa kysytään vanhempien toiveita toimintaan ja lapsen hoitoon liittyen. Huoltajilta kysytään myös kaksi kertaa toimintakauden aikana kysely- ja palautelomakkeella toiveita ja palautetta toiminnasta. Päivittäinen tiedonvaihto tulo- ja hakutilanteissa, vanhempainillat, vasukeskustelut, tarvittaessa vanhempainvartit, kysely ja palautelomake ja sähköinen viestintä. Tarvittaessa moniammatillinen yhteistyö esim. neuvolan, tulkkien, sosiaali- ja perhetyön sekä eri terapeuttien kanssa.

Aikuisen kokonaisvaltainen läsnäolo on tärkeää.

Pidämme tärkeänä avoimuutta, yhteisiä kasvatuseriaatteita ja omien vahvuuksien esille tuomista. Teemme yhteistyötä myös koko talon muiden aikuisten kanssa ja pidämme esim. talon palaveriteita, joissa käymme myös pedagogista keskustelua.

Lasten osallisuus * osallisuuden edistäminen, mahdollistaminen * osallisuuden kulttuurin luominen / vahvistaminen

Miten toteutamme arjessa?

Kuunnellaan lapsia ja pyritään toteuttamaan heidän tarpeitaan ja toiveitaan toiminnassa sekä esim. ProVaka palkintoleikeissä.

Osallisuuden kulttuurin luominen/vahvistaminen; Käytämme paljon aikaa syksyllä ryhmähengen luomiseen ja toisiin tutustumiseen. Se luo hyvän perustan alkavalle toiminnalle ja yhteistyölle. Huolehdimme että jokaisella lapsella on mahdollisuus osallistua suunniteltuun toimintaan. Tarvittaessa muokkaamme oppimisympäristöjä lasten osallisuutta vahvistaviksi.

Pienryhmätoiminta * erilaiset pienryhmät, ryhmiin jakamisen periaatteet

Miten toteutamme arjessa?

Erilaiset pienryhmät, ryhmiin jakamisen periaatteet; Pienryhmiin jakaannutaan aamun toiminnassa ja leikeissä sekä toimintaa porrastetaan mahdollisuuksien mukaan siirtymätilanteita. Näin pystytään ottamaan huomioon lapsen yksilölliset tarpeet paremmin sekä turvaamaan oppimis-/leikkirauha. Lasten havainnointi ja ohjaaminen on näin myös helpompaa. Jako pienryhmiin tapahtuu esimerkiksi tuokioiden pedagogisten tavoitteiden mukaan. Lisäksi tuemme jo syntyneitä kaverisuhteita sekä luomaan uusia. Myös pienet tilat vaativat ryhmiin jakautumista. Käytössämme on kuvalliset leikkitaulut, joilla saamme jaettua lapsiryhmää eri leikkeihin.

Varhaiskasvatukseen tulo- ja lähtötilanteet * lapsen / perheen huomioiminen haku- ja lähtötilanteessa * viestintä (huoltajille, ryhmän sisäinen) * huomioitavaa työjaossa

Miten toteutamme arjessa?

Aamulla yksi talon aikuisista ottaa lapsen vastaan ja vaihtaa kuulumiset sekä kirjaa tärkeät viestit lapsen asioista tarvittaessa ylös. Iltapäivällä kerrotaan vanhemmille päivän tapahtumista. Otetaan huomioon tulo- ja lähtötilanteissa perheiden yksilölliset toiveet esim. lapsen jättämisestä. Pyritään aina kertomaan tilanteista avoimesti, mutta hienotunteisesti ja negatiivisten asioiden lisäksi muistetaan aina mainita jotain positiivista, ns. hampurilaismalli (hyvä-rakentava-hyvä palaute)

Viestintä; Daisy on tärkein viestintäkanava vanhemmille, mutta tiedotteet löytyvät myös eteisestämme selkeästi eri otsakkeiden alta. Käytössämme on myös tekstiviestit ja WhatsAppit. Henkilökunta käyttää henkilökohtaisen viestimisen lisäksi tiedonvaihtoon myös omaa WhatsApp-ryhmää, tiedotevihkoa ja sähköpostia.

Huomioitavaa työnjaossa; Tietyille työvuorolle (aamu-, päivä- ja iltavuoro) on sovitut tehtävät. Opettajalle on sak-aika.

Perushoitotilanteet * ruokailut * päivälepo * pukeutuminen / riisuuntuminen * siisteyskasvatus (huomioitavaa työnjaossa)

Miten toteutamme arjessa?

Ruokailut; Jokainen ryhmä syö omassa ryhmätilassa. Lounas ja välipala tulevat valmiina keskuskeittiöltä. Lounas tarjoillaan lapsille salin ruokalinjastolta, aikuiset jakavat ruuan linjastosta. Lapset palauttavat ruokailuvälineensä itse. Lapsilla on oma istumapaikka ja aikuinen vaihtaa paikkaa eri pöydissä. Vanhemmat huolehtivat pastillit lapsille päiväkotiin.

Päivälepo; Kaikki lepäävät klo 12–13. Aikuinen lukee sadun tai se kuunnellaan levytä/puhelimen äänikirjasovellukselta. Nukkarissa voi soida myös rauhallista musiikkia lasten toiveesta. Aikuinen on nukkarissa kello 13 asti. Hiljaista tekemistä klo 13–14 niille, jotka eivät nuku enää. Lapsia herätellään tarvittaessa yksilöllisesti vanhempien toiveiden mukaan.

Pukeutuminen/riisuuntuminen; Lapsia opetetaan ja kannustetaan pukemaan ja riisumaan itsenäisesti. Apuna oma pukemistila ja tarvittaessa pukemiskuvat. Avustetaan tarvittaessa esim. kenkien ja hanskojen kanssa.

Siisteyskasvatus; Lapset opetetaan siivoamaan omat jälkensä. Vanhemmat huolehtivat lokeron siisteydestä, vaatteiden nimikoinnista ja kuravaatteiden huollosta.

Iltavuorolainen siistii sisätilat ja jokainen työntekijä huolehtii yleisestä siisteydestä. Siistijä käy aamuisin siivoamassa osaston tilat. Perjantaisin nostetaan tuolit ylös maanantaiaamun suurempaa siivousta varten.

Pedagoginen dokumentointi ja suunnittelu * lasten dokumentointi (luvat) * tiimisuunnittelu (aika, työntekijöiden vastualueet) * lasten / huoltajien osallisuuden huomioiminen suunnittelussa (ryhmän toiminta, oppimisympäristö jne.)

Miten toteutamme arjessa?

Pedagoginen dokumentointi; Meillä on käytössä kuvanäyttö. Näyttö sijaitsee eteisessä, siinä näkyy toiminnastamme kuvia, näin lapset ja huoltajat voivat halutessaan tutustua niihin. Pyrimme lähettämään jokaisesta lapsesta kuvia WhatsApp viestillä huoltajalle. Vanhemmilta kysytään luvat lasten kuvien esillä olemiseen. Myös lasten töitä laitetaan esille. Lapsikohtaisia havaintoja kirjataan ylös erilliseen havainnointikansioon, jotka ovat vasu-kirjaamisiin tukena.

Tiimisuunnittelu; Koko talon henkilöstön viikoittainen palaveri pidetään maanantaisin, oman osaston tiimipalaveri torstaina. Opettajalla on tiimissä pedagoginen vastuu, varhaiskasvatussuunnitelmien tekovastuu, toiminnan suunnittelu ja hän toimii tiimin vetäjänä. Hoitajilla on enemmän hoidollisia tehtäviä sekä he ovat apuna toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa sekä arvioinnissa omalta osaltaan. Lastenhoitajille kuuluu esim. ruokatilaukset ja pyykkihuolto.

Leikki ja monipuoliset oppimisympäristöt * havainnointi * leikkiympäristö * leikkivälineet * lasten osallisuus * kasvattajanrooli

Miten toteutamme arjessa?

Havainnointi; Seuraamme lasten toimintaa ja kirjoitamme oleelliset havainnot havainnointilomakkeisiin sekä keskustelemme havainnoista tiimissä sekä työn ohessa.

Leikkiympäristö; Muokkaamme leikkiympäristöjä säännöllisesti ja lasten toiveiden sekä mielenkiinnon mukaan mahdollisuuksien rajoissa. Leikinvalintataulut on ryhmässämme käytössä päivittäin. Kiurujen tärkeä leikkiympäristö on metsä sekä päiväkodin piha. Niitä rikastetaan erilaisilla leikki pisteillä.

Leikkivälineet: Leikkivälineet ovat ikätasoisia. Kaikki eivät ole kerralla esillä, rikkinäiset poistetaan käytöstä ja tarvittaessa hankitaan uusia. Leikkivälineet ja pelit ovat helposti lasten saatavilla ja leikkitilat mielekkäitä ja leikkiin innostavia.

Lasten osallisuus: Lapsi valitsee leikin leikinvalintataulusta ja saa osallistua eri leikkialueiden muokkaamiseen. Lapsimäärä yhdelle leikkialueelle on rajoitettu. Lapsi voi myös keksiä tai kehittää vapaasti uuden omanlaisensa leikin.

Kasvattajan rooli: Opastamme lapsia leikin valinnassa. Rajaamme leikkijöiden määrää tilaan nähden ja tuemme lapsen leikkiä. Panostamme leikin pitkäkestoisuuteen ja kannustamme lasta käyttämään mielikuvitusta. Olemme myös itse mukana leikeissä ja ohjaamassa lapsia leikissä ja leikkitaidoissa.

VARHAISKASVATUKSEN OPPIMISEN ALUEET

Kielten rikas maailma * vuorovaikutustaidot * kielen ymmärtäminen ja tuottaminen * kielen käyttötaidot * kielellinen muisti ja sanavarasto * kielitietoisuus

Miten edistämme / huomioimme ryhmässämme?

Vuorovaikutustaidot: Käytämme kuvia ja tarvittaessa tukiviittomia. Kannustamme lapsia keskustelemaan asioista ja tuemme heidän keskinäistä vuorovaikutustaan. Opettelemme tunnistamaan ja säätämään erilaisia tunteita.

Kielen ymmärtäminen ja tuottaminen; Harjoittelemme kielijumpan, lorujen ja laulujen avulla eri äänteitä. Luemme satuja, joissa on rikasta kieltä ja tarvittaessa selitämme sanojen merkityksiä. Suomen kieltä harjoittelevien lasten kanssa opiskelemme uusia sanoja päiväkodin arjessa.

Kielellinen muisti ja sanavarasto; Harjoittelemme näitä erilaisten tehtävien avulla ja sanoitamme tilanteita sekä luemme paljon lasten kirjoja ja satuja.

Kielitietoisuus; Käytämme hyödyksi kirjaston palveluja ja huolehdimme, että lapsilla on mielenkiintoista kirjallisuutta saatavilla. Opettelemme ymmärtämään, että maailmassa on erilaisia kieliä. Luemme ja teemme itse tarinoita ja opettelemme kirjoittamaan esim. oman nimen.

Ilmaisun monet muodot * musiikillinen, kuvallinen, käsityöllinen, sanallinen ja kehollinen ilmaisu * kulttuuri * lasten osallisuus projekteissa (suunnittelu->toteutus->arviointi)

Miten edistämme / huomioimme ryhmässämme?

Musiikillinen, kuvallinen, sanallinen ja kehollinen ilmaisu; Kerran kuukaudessa perjantaisin on koko talon yhteinen tuokio, jossa lauletaan, leikitään, lorutellaan tai liikutaan. Musiikki, esimerkiksi erilaiset laululeikit ja soittimiin tutustuminen kuuluvat meillä usein ohjattuun toimintaan. Opettelemme ilmaisemaan itseämme draaman ja tanssin keinoin aikuisten innostavalla esimerkillä. Askartelemme, piirrämme ja maalaamme eri tavoin. Käytämme myös erilaista sanataidetta, esimerkiksi lorutusta ja sadutusta. Kulttuuri: Kulttuuria tuomme esille kalenterin avulla ja viettämällä juhlapäiviä ryhmässämme sekä koristelemalla ryhmätilaamme mm. jouluna ja pääsiäisenä. Huomioimme tarvittaessa eri uskontokuntaan kuuluvat järjestämällä heille vaihtoehtoista toimintaa.

Lasten osallisuus projekteissa: Annamme lapsen suunnitella ja toteuttaa omia projektejaan mahdollisimman pitkälle itse. Aikuinen on mahdollistajan roolissa. Lasten luovuudelle ja mielikuvitukselle annetaan tilaa.

Minä ja meidän yhteisömme * lapsen kehitysympäristöön tutustuminen ja sen moninaisuuden ymmärtäminen (historia-nykyhetki-tulevaisuus) * tunnetaitojen harjoittelu * ryhmässä toimimisen taidot, demokratia * eettinen ajattelu * katsomuskasvatus * mediakasvatus

Miten edistämme / huomioimme ryhmässämme?

Lapsen kehitysympäristö; Käymme aamupiirillä läpi mennyttä ja tulevaa aikaa sekä nykyhetkeä. Tutustumme ja puhumme millaista, on ollut ihmisten elämä "ennen vanhaan". Pohdimme myös ihmisten ja lasten omaa elämänkaarta, esim. "kun olit vauva..."

Tunnetaidot: Tunteiden tunnistaminen, sanoittaminen ja säätely lisää lapsen mielen hyvinvointia ja vähentää aggressiivista käytöstä. Opettelemme nimeämään eri tunteita mm. tunnekorttien avulla ja tutkimme omia ilmeitämme. Harjoittelemme tunteiden käsittelyä aikuisen avulla. Luomme turvallisen ympäristön näyttää erilaisia tunteita ja tarjoamme syliä lapsen sitä kaivatessa.

Ryhmässä toimimisen taidot: Opettelemme huomiomaan toisia arjessa sekä eri leikkien ja harjoitusten avulla. Pyrimme siihen, että jokaisella lapsella on ryhmässä yksi tai useampia myönteisiä kaverisuhteita. Ryhmässä ilmenevät ristiriidat pystytään ratkaisemaan rakentavasti aikuisen tuella. Toimintamalleina ProVaka sekä Pisara puuttumisen - malli.

Eettinen ajattelu; Harjoittelemme arjen eri tilanteissa käymään läpi syy- seuraussuhteita. Muistuttelemmme säännöistä ja siitä miksi niitä tarvitaan. Opetamme lapsia olemaan rehellisiä. Kiusaamiseen puutummme heti sen havaittuamme. Eettinen ajattelu osana toimintaa, esim. toisen kunnioittaminen.

Katsomuskasvatus; Tutustumme uskontoon erilaisten juhlapyhien avulla ja opettelemme ymmärtämään, että katsomuksia on erilaisia. Pyrimme osallistumaan seurakunnan järjestämiin tapahtumiin vanhempien toiveet huomioon ottaen.

Mediakasvatus; Tutustumme eri medioihin yhdessä ja opettelemme esim. tabletin sopivaa käyttöä.

Käytämme läppäriä, tv:tä ja puhelinta toiminnassamme apuna.

Tutkin ja toimin lähiympäristössäni * varhaiskasvatuksen / perheiden lähiympäristöön tutustuminen * ympäristökasvatus * matemaattinen ajattelu * teknologiakasvatus

Miten edistämme / huomioimme ryhmässämme?

Lähiympäristöön tutustuminen; Teemme retkiä lähiympäristöön ja harjoittelemme paikkatuntemusta ja luonnossa liikkumista. Yksi Toimintaympäristöitämme on metsä.

Ympäristökasvatus; Opettelemme kohtelevaan ympäristöä oikein, olemaan vastuullisia ja kierrätämme roskat. Tutkimme ja havainnoimme luonnon moninaisuutta ja käytämme luonnon materiaaleja askarteluissa. Opettelemme säästämään luontoa, esim. ei tuhlaa paperia, vettä tai ruokaa. Metsämörrin avulla käymme lasten kanssa läpi esim. kierrätystä, luonnossa liikkumista ja roskaamista.

Matemaattinen ajattelu; Tutkitaan ympärillä olevaa matematiikkaa, esim. lasketaan paikallaolevia lapsia tai aikuisia, montako sukkaa jne. sekä tutustutaan numeroihin. Tarjolla on erilaisia mahdollisuuksia rakenteluleikkeihin. Tehdään luokittelu- ja vertailutehtäviä. Tuetaan lapsia ongelmanratkaisuisissa sekä käyttämään omaa päättelykykyä. Annetaan mahdollisuus askarteluun ja muovailuun päivittäin.

Teknologiakasvatus; Lasten kanssa havainnoidaan arjessa esiintyviä teknisiä ratkaisuja. Tutustutaan digitaalisiin laitteisiin ja sovelluksiin sekä niiden toimintaan. Erityistä huomiota kiinnitetään koneiden ja laitteiden turvalliseen käyttöön. Lapset näkevät miten aikuiset käyttävät turvallisesti tiedonhaussa mm. kännykkää, äly TV:tä, tietokonetta ja tablettia.

Kasvan, liikun ja kehityn * lasten terveys- ja turvallisuusosaamisen kehittäminen * kestävä elämäntapa (ruoka-, kulutus- ja puhtaustottumukset) * liikkuminen / liikunta

Miten edistämme / huomioimme ryhmässämme?

Lapsen terveysosaaminen; Keskustellaan monipuolisen ravinnon ja unen merkityksestä. Ruokapöydässä harjoitellaan hyviä ruokatapoja ja maistellaan ruokia rohkeasti. Kielenpäässä ruuan maistelu on jo maistamista. Terveysasioita lapsen on hyvä miettiä esim. lääkrileikissä.

Kestävä elämäntapa; Opetellaan käyttämään tavaroita oikein, jotta eivät menisi rikki. Ollaan säästäväisiä esim. piirustuspaperin, saippuan, paperin ja veden suhteen. Kannustetaan kierrätykseen ja esim. tekemään itse leluja vessapaperirullasta. Käytämme mahdollisuuksien mukaan askartelussa kierrätysmateriaaleja.

Liikkuminen/liikunta; Liikutaan säännöllisesti ja lapsilähtöisesti sekä ohjatuissa tuokioissa että ulkona.

Tutustutaan ulkopeleihin ja leikkeihin eri vuodenajat huomioiden. Talvella harjoitellaan erilaisia sisäliikunta leikkejä mm. liikuntahallissa ja ulkona luistelua ja hiihtoa. Liikuntavälineet ovat lasten saatavilla oman talon salissa myös muina kuin jumppapäivinä.

Västäräkkien vuosisuunnitelma 2026–2027

Västäräkit ovat Käenpesän päiväkodilla toimiva 3–5-vuotiaiden varhaiskasvatusryhmä, jossa on tällä hetkellä 16 lasta. Västäräkit järjestävät viskaritoimintaa päiväkodin toisen ryhmän Kiurujen viisivuotiaiden lasten kanssa. Viskaritoiminnassa on yhteensä 9 lasta. Viskaritoiminta on nimensä mukaisesti suunnattu viisivuotiaille lapsille ja se järjestetään kerran viikkoon omana toimintana. Viisivuotiaille tarjotaan ”viskaritoiminnassa” lasten tarpeiden, taitojen ja mielenkiinnon kohteiden mukaan haastavampaa tekemistä ja tutustutaan ja kiinnitetään huomiota toiminnan keskeisiin sisältöihin, kuten esimerkiksi sosiaalisiin, matemaattisiin ja kielellisiin taitoihin.

Ryhmässä työskentelee varhaiskasvatuksen opettaja, varhaiskasvatuksen sosionomi ja varhaiskasvatuksen lastenhoitaja.

Toimintaperiaatteemme ja arvomme pohjautuvat valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin sekä Tohmajärven kunnan varhaiskasvatussuunnitelmaan. Hyödynnämme myös Tohmajärven varhaiskasvatuksen luomaa ohjeistusta viskaritoiminnan tavoitteista. Toiminnassamme huomioidaan vahvasti kokopäiväpedagogiikka eli oppimista tapahtuu kaikessa toiminnassa koko varhaiskasvatuspäivän ajan, ei pelkästään ohjatuilla tuokioilla. Huomioimme toiminnassa ohjattujen tuokioiden lisäksi mm. pedagogisesti perustellut siirtymä- ja odottelutilanteet, ruokailukäytännöt, ulkoilut ja lepoaikat.

Syksyllä 2025 olemme aloittaneet varhaiskasvatuksen erityisopettajan johdolla Leke- toiminnan eli leikitään ja keskitytään yhdessä. Leke- toiminnassa tarkoituksena on vahvistaa lasten itsesääteilyä ja toiminnanohjauksen taitoja. Toiminnanohjauksen taidot ovat tärkeitä elämän perustaitoja ja itsesääteilyä tarvitaan, kun opitaan uutta, tehdään jotakin suunnitelmallista tai erityisesti, kun toimitaan yhdessä toisten ihmisten kanssa. Itsesääteily kehittyy läpi elämän, mutta erityisen vahvasti ja vauhdilla se kehittyy alle kouluikäisillä lapsilla. Leke-toiminta perustuu nimenmukaisesti leikkiin: sääntöleikkeihin, peleihin ja rentoutumisharjoituksiin. Me aikuiset leikimme leikkejä yhdessä lasten kanssa ja yhteinen leikkihetki tarjoaa lapsille luontevan ja mukavan tavan harjoitella itsesääteilyn taustalla olevia toiminnanohjauksen taitoja.

Västaräkkien käytössä on ryhmän omat tilat, päiväkodin sali sekä mahdollisuus työskennellä ns. veistotilassa. Ulkoilussa käytämme päivittäin omaa piha-aluetta ja hyödynnämme päiväkodin lähimetsää Metsämörri-retkiin sekä muuhun ulkoiluun. Mahdollisuuksien mukaan käymme retkillä lähialueella hyödyntäen mm. pururataa, leikkipuistoa, kirjastoa ja muita lähialueen ympäristöjä. Liikuntahallilla on varhaiskasvatukselle varatut vuorot. Talviliikuntaa harrastamme lähiladulla ja luistelujäällä mahdollisuuksien mukaan.

Metsämörri-toiminnassa noudatamme luonnon kiertoa ja toiminnassa otetaan huomioon esim. vuodenaikavaihtelut ja vuodenaikojen mukaan tulevat ilmiöt. Metsämörri-toiminnassa liikutaan, leikitään, opitaan ja nautitaan luonnosta yhdessä lasten kanssa. Keskeistä toiminnassa on leikkisyys, ilo ja kiireettömyys. Retkien ohjelmassa on aina pieni tiedollinen osuus (se voi olla havainnointia vuodenaajoista, eläimistä tai säästä, metsämatikkaa, liikuntaa, taidekasvatusta jne.), eväiden syöminen ja vapaata leikkiä. Samalla myös luonto ja luontokasvatus kulkevat tärkeänä osana toiminnassamme läpi toimintakauden. Hyödynnämme aktiivisesti Käenpesän lähimetsää eli ns. mörrimetsää sekä koulun alueen pururataa, leikkikenttää ja museoaluetta metsämörri-toiminnassa.

Toimintakaudella 2026–2027 kiinnitämme ryhmässämme huomiota erityisesti:

-lapsilähtöisyys ja leikki: Kyselemme lapsilta mielenkiinnon kohteita ja toiveita sekä toteutamme niitä mahdollisuuksien mukaan. Järjestämme aikaa leikille ja kehitämme yhdessä lasten kanssa leikkiympäristöjä. Osallistamme lapsia luomaan yhdessä aikuisten kanssa lasten ideoiden pohjalta pitkäkestoisia, ”teemallisia” projekteja. Näissä projekteissa pyrimme kiinnittämään huomioita laajasti oppimisen alueisiin. Huomioimme toiminnassa leikillisyyden ja lapsilähtöisyyden. Ryhmässä on aktiivisessa käytössä leikinvalintataulut.

-vuorovaikutus ja yhdessä toimiminen: Laadimme yhdessä ryhmämme säännöt, joihin sekä lapset että aikuiset sitoutuvat. Kiusaamiseen puututaan heti ja ristiriitatilanteita ratkotaan keskustellen ja toista kunnioittavasti. Harjoitellaan toisten tunteisiin eläytymistä. Luodaan turvallinen ilmapiiri harjoitella omien tunteiden ilmaisua ja niiden hallintaa.

-arjen taitojen harjoittelu: Harjoittelemme ikätasonmukaisesti mm. ruuan noutamista tiskiltä, ruuan määrän valintaa, ruuan pilkkomista, kuivaksi oppimista, tavaroiden paikalleen laittoa ja vaatteiden pukemista.

Västaräkeillä tarjotaan tekemistä lasten taitojen, tarpeiden ja mielenkiinnonkohteiden mukaan. Tutustumme erilaisiin välineisiin ja materiaaleihin. Opettelemme noudattamaan yhdessä sovittuja toimintatapoja ja käyttäytymismalleja hyödyntäen ProVaka -toimintamallia. Lasten toivottua käyttäytymistä tuetaan malliopettamalla sekä käyttäytymiseen kohdistuvan positiivisen palautteen avulla. Ryhmässämme lapset keräävät ”muistukkeita” eli laminoituja kuvia yhteiseen ProVaka-tauluun. Muistukkeet vaihtuvat ryhmän mielenkiinnon mukaan. Kun taulu on täysi, ryhmässä vietetään palkintoleikkiä, joka voi olla esim. jokin toiveleikki. Uudet toimintaohjeet vaihtuvat ryhmän tarpeiden mukaan. Huomioimme erityisesti, että jokainen lapsi saa myös sanallista positiivista palautetta toiminnastaan päivittäin.

Toiminnan suunnittelussa otamme huomioon mm. vuodenaikojen vaihtelut, suomalaiseen kalenteriin kuuluvat juhlapäivät sekä teemapäivät. Toimimme mahdollisimman paljon pienryhmissä, jolloin lasten yksilöllinen huomioiminen ja havainnointi mahdollistuu. Kokoamme toiminnastamme valokuvia, joita laitamme näkyville ryhmätilassamme. Näin sekä lapset, että huoltajat voivat nähdä ja palata valokuvien avulla toimintaan.

Toiminnan sisältöjä oppimisen alueilla

Kielten rikas maailma

- Katsellaan ja luetaan kirjoja, keskustellaan kuullusta tarinasta ja kuvituksesta.
- Käydään kirjastossa ja kirjastoautossa, lapset saavat valita mieleisiään kirjoja.
- Nimetään asioita, esineitä, ilmiöitä ja tunteita.
- Sadutetaan, lorutellaan ja riimitellään.
- Tutustutaan kirjaimiin lasten kiinnostuksen mukaan.
- Rohkaistaan lasta ilmaisemaan itseään sanallisesti. Aikuinen on mallina käyttäen monipuolista, selkeää ja ilmeikästä kieltä.
- Kuvat ja tukiviittomat ovat toiminnan tukena, esim. pukemisessa, päiväohjelman ja ohjeiden käsittelyssä

Ilmaisun monet muodot:

- Kuunnellaan musiikkia, lauletaan, rytmitellään (kehonrytmit ja rytmisoittimet), tanssitaan ja soitetaan eri instrumenteilla.
- Askartelutehtävissä tutustutaan erilaisiin materiaaleihin: luonnonmateriaalit (lehdet, oksat, kävyt, kivet jne.), jättemateriaalit, paperit, kartongit, huopa, kankaat, langat, puu. Käytetään erilaisia tekniikoita ja välineitä: piirtäminen, värittäminen, maalaaminen, muovailu, leikkaaminen, liimaaminen, pujottelu, ompeleminen, repiminen, pistely, hiominen, naulaaminen. Askarrellaan sekä ohjatusti että omatoimisesti. Omatoimisessa askartelussa tarvittavat välineet esim. liimapuikot, sakset ja paperit ovat lasten vapaasti saatavilla.
- Leikitään roolileikkejä, esitetään tarinoita käsinukeilla ja pöytäteatterina. Lapsille annetaan myös mahdollisuus itse osallistua pöytäteatteriesityksiin tai näytelmiin.
- Osallistutaan mahdollisiin konsertteihin ja teatteriesityksiin.

Minä ja meidän yhteisömme

- Harjoitellaan toimimaan osana päiväkodin yhteisöä.
- Tutustutaan suomalaisiin juhlaperinteisiin: juhlaruuat ja leipominen, perinneleikit ja -laulut, kansantarinat, askartelut.
- Laaditaan ryhmän säännöt ja noudatetaan niitä.
- ProVaka -menetelmä ohjaamassa lasten käyttäytymistä toimintaohjeiden mukaisesti.
- Tunnekortit tukena tunnetaitojen opettelemisessa.
- Suhtaudutaan kunnioittavasti perheiden katsomuksiin ja arvoihin, samoin myös toisiimme sekä luontoon ja eläimiin.
- Harjoitellaan kohtuullista kuluttamista esim. askartelumateriaalien käytössä, veden kuluttamisessa ja tavaroiden huolellisessa käsittelyssä.
- Teemme yhteistyötä seurakunnan ja vanhainkodin kanssa.
- Leike toiminnassa harjoittelemme itsesääntelyn- ja toiminnanohjauksen taitoja

Tutkin ja toimin ympäristössäni

- Kuljemme sekä metsässä että rakennetussa lähiympäristössä kaikkina vuodenaikoina ja teemme havaintoja kaikilla aisteilla.
- Suunnistamme päiväkodin pihalla ja lähimetsässä, havainnoimme säätä ja lämpötiloja, teemme luoppitutkimuksia sekä jäätymis- ja sulamiskokeita.
- Harjoittelemme liikennesääntöjä ja turvallista liikkumista liikenteessä.

-Matemaattinen ajattelu läsnä arjessa: havainnoidaan muotoja, vertaillaan määriä, opitaan aika- ja sijaintikäsitteitä, luokitellaan, harjoitellaan avaruudellista hahmottamista erilaisilla rakentelusarjoilla, tutustutaan numeroihin.

-Tabletilla valokuvataan ja käytetään harkitusti lapsille sopivia oppimishjelmia.

Kasvan, liikun ja kehityn

- Rohkaistaan tutustumaan uusiin makuihin ruokailutilanteissa. Lapset opettelevat ottamaan itse sopivan määrän ruokaa ja samalla pyritään vähentämään ruokahävikkiä. Ruokaa voi hakea lisää.

- Lapsella on mahdollisuus rauhalliseen lepo hetkeen joka päivä, joko kirjaa /äänisatua kuunnellen tai nukkuen.

- Omatoimisuuden lisääminen wc-asioilla

-Opetellaan kunnioittamaan ja suojelemaan omaa ja toisen kehoa sekä psyykkistä terveyttä: terveellinen ja riittävä ravinto, riittävä lepo ja liikunta, hygieniataidot ja turvalliset kaverisuhteet.

- Huolehditaan, että lapsen päivässä on riittävä määrä liikuntaa ja ulkoilua. Liikuntakasvatuksen perustana on Tohmajärven kunnan varhaiskasvatuksen liikuntasuunnitelma. Huolehditaan riittävästä ja monipuolisesta liikunnasta jokaisena varhaiskasvatuspäivänä niin ohjatuilla tuokioilla kuin vapaalla liikkumisella: Päiväkodin pihalla, omassa salissa, liikuntahallilla/tatamilla, metsäretkillä (Metsämörriretket) ja lähialueelle suuntauvilla retkillä. Talvella hiihdetään ja luistellaan mahdollisuuksien mukaan.

-Perjantaisin aamupäiväulkoilussa kiinnitämme erityisesti huomiota koko päiväkodin lapsille suunnattuihin liikunnallisiin aktiviteetteihin, kuten yhteisiin tempuratoihin tai peleihin.

Elokuu

Teema: ryhmäytyminen

- Uudessa ryhmässä toimimisen harjoittelua ja ryhmäytymistä; yhteisiä leikkejä

- Ryhmän säännöt ja toimintaohjeet

- ProVaka toimintaohje: Anna toisille rauha toimia

- Suomen luonnon päivä 29.8.

Syyskuu

Teema: syksy

-ProVaka -toimintaohje: laita tavarasi paikoilleen

-Perhe, koti, syksyiset askartelut

- liikenneturvallisuus- ja sieniviikko

-Leke toiminnan aloitus

-Sadonkorjuujuhlat

-Vanhempainilta

-Viskaritehtävät:

Oma kansio

Oma kuva

Kulje reitti kynällä

Kuuntele, muista, väritä ohjeen mukaan

Mitkä kuuluvat yhteen, muistipelit

Sijaintikäsitteet: edessä, keskellä, takana, alla, päällä, sivulla

Lokakuu

Teemana: leikkitaidot ja leikkiympäristö

-ProVaka -toimintaohje: pyydä apua kauniisti

-Kaveritaidot

-Eläintenpäivä (4.10), halloween (31.10)

-Leke leikit jatkuu koko ryhmänä syyslomaan asti, syysloman jälkeen plussaryhmä aloittaa

-Sadut, sadutus

-Isovanhempien päivä

-Viskaritehtävät:

Locigot

Sijaintikäsitteet: ulkopuolella, sisällä

Mikä on erisuuntaan

Muodot: kolmio, ympyrä, nelikulmio

Vastakohdat: Suurempi, pienempi, suurin, pienin, samankokoinen

Marraskuu

Teemana: Minä ja perhe

-ProVaka -toimintaohje: pidä turvaväli

-Lapsen oikeudet

-Leke plussaryhmän toiminta

-Isänpäivä (8.11.), lapsenoikeuksien viikko (16.–22.11.)

-Viskaritehtävät:

Vastakohdat: lyhyin, pisin, samanpituisen, pituusjärjestys

Vastakohdat: levein, kapein, paksuin, ohuin, painavin, kevein

Luokittelu: mikä ei kuulu joukkoon

Vastakohdat: korkeampi, matalampi

Joulukuu

Teemana: Joulukuu ja rauhoittuminen

-ProVaka -toimintaohje: Liiku rauhallisesti

-Leke toiminnan plusryhmän toimintaa joulukuun puoliväliin

-joulujuhlat; valmistelut ja esitysten harjoittelu

-Joulukuun valmistautumista, itsenäisyyspäivä (6.12.)

-Viskaritehtävät:

Looginen järjestys: leikkaa, järjestä, liimaa, kerro tarinakuvista omat tarinat

Labyrintti, kulje kynällä

Tammikuu

Teemana: Talvi

-ProVaka -toimintaohje: Auta toista

-Luonto ja eläimet talvella, talviliikunta, jäädytyskokeita

-Talvilintujen pihabongaus

-Viskaritehtävät:

Enemmän, vähemmän, yhtä monta

Yhdistä viivalla arpakuution pistemäärä ja vastaava lukumäärä

Kuuntele, muista, väritä

Sarjoittaminen, jatka mallin mukaan

Helmikuu

Teemana: ystävyys ja kaveritaidot

-ProVaka -toimintaohje: kerrataan kaikkia opittuja toimintamalleja ja ryhmän tarpeiden mukaan nouseva teema

---

-Talviset puuhat ja ystävyys

- Mediataitoviikko (9.–15.2.), hätäkeskuspäivä (11.2.), laskiaistiistai (9.2.), ystävänpäivä (14.2.), Kalevalan päivä (28.2.)

-Viskaritehtävät:

Rakenna mallin mukaan, väritä

Täydennä keskeneräinen kuvio samanlaiseksi

Yhdistä viivalla oikea numero ja kuva

Piirrä mallin mukainen kuvio

Maaliskuu

Teemana: eläimet

-ProVaka -toimintaohje: kerrataan kaikkia opittuja toimintamalleja ja ryhmän tarpeiden mukaan nouseva teema

-Luonto ja kierrätys

-Pääsiäiseen valmistautuminen (26–29.3) perheiden pääsiäisaskartelu, rairuoho

-Viskaritehtävät:

Ensimmäinen, keskimäinen, viimeinen

Kuuntele, muista, piirrä, väritä

Luokittelu: kotieläimet, vaatteet, ruuat

Huhtikuu

Teemana: kevättä kohti

-ProVaka -toimintaohje: kerrataan kaikkia opittuja toimintamalleja ja ryhmän tarpeiden mukaan nouseva teema

-Kevään ensimerkit, lukuviikko (19.–25.4.)

-kehotietoisuus mm. kehonosat, keho soittimena

-Viskaritehtävät:

Etsi riimiparit

Looginen järjestys

Lukumäärän yhdistäminen arpakuution numeroon

Piirrä molemmat puolet samanlaisiksi

Toukokuu

Teemana: ulkoilu ja retkeily

-ProVaka -toimintaohje: kerrataan kaikkia opittuja toimintamalleja ja ryhmän tarpeiden mukaan nouseva teema

-Keväänmerkit, retkeily, luonnon ihmeet (muuttolinnut), äitienpäivä, vappu, virallisen toimintakauden päätös

Viskaritehtävät:

-Oma kuva

Kesä- ja heinäkuu

Teemana: Kesän ihmeet

ProVaka: Yhteisesti koko päiväkodin kanssa sovittu ohjeistus

Retkeilyä lähiympäristöön, ulkoleikkejä, lasten toivepuuhaa, vesileikit sisällä ja ulkona

Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma

Varhaiskasvatus-yksikkö / Ryhmä

Käenpesän päiväkoti - Västäräkit

Toimintakausi

2026–2027

Henkilöstö

Varhaiskasvatuksen opettaja, varhaiskasvatuksen sosionomi ja varhaiskasvatuksen lastenhoitaja.

Ryhmän kuvaus

Västäräkkien ryhmässä on tällä hetkellä 16 lasta, jotka ovat 3–5-vuotiaita.

Ryhmän tavoitteet

Harjoittelemme ryhmässä toimimisen taitoja, tunne- ja kaveritaitoja sekä itseilmaisua ja tunteiden hallintaa. Opettelemme noudattamaan yhteisiä toimintatapoja ProVaka -toimintamallia hyödyntäen. Toimintamme sijoittuu erilaisiin oppimisympäristöihin käyttäen lähiympäristön kohteita hyödyksi. Hieno- ja karkeamotoristen taitojen kehittyminen tapahtuu monipuolisessa toiminnassa. Lasten matemaattisia ja kielellisiä taitoja harjaannutetaan jokaisen lapsen oman kehitystason mukaisesti. Toiminnassamme huomioidaan lapsen yksilölliset sekä ryhmän tuentarpeet.

VARHAISKASVATUKSEN ARVOPERUSTA JA YLEISET TAVOITTEET

Mitkä ovat varhaiskasvatussyksikkömme varhaiskasvatuksen arvot? (pohjana valtakunnallinen/paikallinen VASU)

Lapsuuden itseisarvo, Ihmisenä kasvaminen, Lapsen oikeudet, Yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja moninaisuus
Turvallinen ja kestävä elämäntapa.

Miten toteutuvat ja näkyvät arjessa?

Lapsuuden itseisarvo: Jokaisella lapsella on oikeus tulla kuulluksi, nähdyksi, huomioon otetuksi ja ymmärretyksi yksilönä ja yhteisönsä jäsenenä. Mahdollistetaan lapsille tasapuolinen oikeus oppia sekä rakentaa käsitystään itsestään ja maailmasta omien lähtökohtiensa mukaisesti.

Ihmisenä kasvaminen: Ryhmässämme luodaan lasten kanssa yhteiset säännöt. Mahdollisiin kiusaamis- ja syrjimisilanteisiin puututaan heti, mikäli niitä ilmenee. Harjoitellaan toisten lasten sekä aikuisten kunnioittamista.

Lapsen oikeudet: Lapsella on oikeus tulla nähdyksi, kuulluksi ja ymmärretyksi tasavertaisesti yhteisönsä jäsenenä. Annetaan lapsille mahdollisuus oppia sekä rakentaa käsitystään itsestään ja maailmasta omien lähtökohtiensa mukaisesti. Lapsilla on oikeus oppia leikkien ja iloita oppimastaan. Lasten käsityksiä ja mielipiteitä pidetään tärkeinä, ja he osallistuvat oppimisympäristöjen rakentamiseen sekä edellytystensä mukaan toiminnan suunnitteluun ja arviointiin. Lapsia rohkaistaan yhdessä tekemiseen ja yhteisöllisyyteen. Jokaisella lapsella on oikeus hyvään opetukseen ja huolenpitoon. Kannustava palaute ja oikeudenmukainen kohtelu kuuluvat hyvään varhaiskasvatukseen. Lapsilla on ryhmässämme oikeus ilmaista itseään ja ajatuksiaan, käsitellä tunteita ja ristiriitoja sekä kokeilla ja opetella uusia asioita. Tarjoamme lapsille turvallisen arjen, jossa jokaisella on hyvä olla.

Yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja moninaisuus: Kohtaamme jokaisen perheen kunnioittavasti, ammatillisesti ja avoimesti. Huoltajien kanssa yhteistyö on tärkeää lapsen yksilöllisen tuntemisen kannalta. Tuemme huoltajia kasvattajina vaihtamalla kuulumiset päivittäin, vasukeskusteluilla sekä vanhempainilloissa. Huoltajat pääsevät antamaan ideoita toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen sekä antamaan palautetta toimintakautta koskien.

Turvallinen ja kestävä elämäntapa: Tarjoamme lapsille päivittäin monipuolisen ja terveellisen ravinnon. Rohkaisemme maistelemaan ja haistelemaan uusia ruokia. Ruokapöytäkeskustelut ovat hyviä hetkiä tuoda esille terveellisten elämäntapojen tärkeyttä. Turvaamme lapselle rauhallisen lepo- ja nukkumisaikaa. Tarjoamme mahdollisuuden päivittäiseen liikkumiseen sekä ulkona että sisällä. Osa liikunnasta toteutetaan ohjatusti.

Laaja-alaisen osaamisen edistäminen * ajattelu ja oppiminen * kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu * itsestä huolehtiminen ja arjen taidot * monilukutaito * digitaalinen osaaminen * osallistuminen ja vaikuttaminen

Miten toteutuvat ja näkyvät arjessa?

Ajattelu ja oppiminen: Kannustamme ja ohjaamme lasta itsenäiseen ajatteluun ja omatoimisuuteen, sekä kohtaamaan onnistumisia ja epäonnistumisia.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu: Teemme erilaisia retkiä lähiympäristöömme, otamme toiminnassamme huomioon kalenterin teemapäivät/-viikot. Käytämme kommunikaation tukena kuvakortteja sekä tarvittaessa tukiviittomia.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot: Harjoittelemme päivittäisiä arjen toimintoja ja kannustamme lapsia omatoimisuuteen. Opetetaan lapsia huolehtimaan omista tavaroista sekä hygieniasta.

Monilukutaito: Tiloissamme on näkyvillä kirjaimia, numeroita ja kuvia. Käytämme dokumentoinnin tukena valokuvia sekä videoita.

Osallistuminen ja vaikuttaminen: Lasten mielipiteitä kuunnellaan ja he saavat osallistua toimintamme suunnitteluun. Lasten kokouksissa lapset saavat tuoda esille ideoitaan ja ajatuksiaan. Aikuisen tulee tarttua myös arjessa nouseviin lasten ideoihin.

Toimintakulttuuria ohjaavat periaatteet * Yhteisön osallisuus, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo * Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus * Hyvinvointi, turvallisuus ja kestävä elämäntapa

Miten toteutuvat ja näkyvät arjessa?

Lasten, henkilöstön ja huoltajien aloitteita, näkemyksiä ja mielipiteitä arvostetaan. Sensitiivinen kohtaaminen ja myönteinen kokeminen kuulluksi ja nähdyksi tulemisesta vahvistaa lapsen osallisuutta. Yhteisön jäsenet tulevat kohdatuksi ja kohdelluksi yhdenvertaisina ja tasa-arvoisina.

Jokaisella on oikeus omaan kieleen, kulttuuriin, uskoon ja katsomukseen. Arvostamme terveellisiä, turvallisia ja liikunnallisia elämäntapoja. Lapselle annetaan mahdollisuus päivän aikana rauhoittumiseen ja lepoon sekä tarjotaan monipuolista ja terveellistä ravintoa. Huolehditaan lapsen fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta turvallisuudesta. Suhtaudumme vastuullisesti luontoon ja ympäristöön. Ryhmän arjessa noudatamme kestävä elämäntavan periaatteita: lajittelemme jätteet, ohjaamme mahdollisimman pieneen ruokahävikkiin, kohtuulliseen kuluttamiseen ja materiaalien uusiokäyttöön.

VARHAISKASVATUKSEN TOTEUTTAMISENPERIAATTEET (tiimisopimus)

Yhteistyökäytännöt (ja -muodot) * huoltajien osallisuus * monialainen yhteistyö * ammatillinen vuorovaikutus (Mitä pidämme tärkeänä?)

Miten toteutamme arjessa?

Huoltajien osallisuus: Yhteistyövälineenä Daisy, viikkotiedotteet ja viikko-ohjelma eteisessä. Käytämme tiedottamiseen myös WhatsApp tai tekstiviestejä. Haku- ja tuontitilanteissa kuulumisten vaihtoa. Huoltajille järjestetään mahdollisuus esittää ideoita toimintakaudelle.

Monialainen yhteistyö: Hyödynnämme tarvittaessa arjessa varhaiskasvatuksen erityisopettajaa, neuvolaa, sosiaalipalveluita sekä lähiympäristön toimijoita.

Ammatillinen vuorovaikutus: Yhteiset kasvatuseriaatteet, avoimuus ja vastuullisuus.

Lasten osallisuus * osallisuuden edistäminen, mahdollistaminen * osallisuuden kulttuurin luominen / vahvistaminen

Miten toteutamme arjessa?

Lapsia osallistetaan toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa. Käytössämme on lasten kokoukset, jossa lapset saavat ideoida ajankohtaisia päätettäviä asioita. Huomioidaan lasten esittämiä toiveita arjessa. Lapsia otetaan mukaan arjen toimintoihin, esim. järjestäjät kevätkaudella.

Pienryhmätoiminta * erilaiset pienryhmät, ryhmiin jakamisen periaatteet

Miten toteutamme arjessa?

Toimimme paljon pienryhmissä, mikä auttaa kohdentamaan paremmin huomion yhteen lapseen ja havainnoimaan yksilöllisesti lasta. Jokainen työntekijä pääsee vuorollaan työskentelemään jokaisen pienryhmän kanssa. Ryhmiä muokataan tarvittaessa suunnitellun toiminnan mukaan ja pedagogisin perustein. Viskari-ikäisille järjestetään kerran viikossa yhteistä toimintaa. Pienryhmätoiminta toteutuu myös leikinvalintataulun avulla, jolloin harjoitellaan leikki- ja kaveritaitoja muutaman lapsen kanssa.

Varhaiskasvatukseen tulo- ja lähtötilanteet * lapsen / perheen huomioiminen haku- ja lähtötilanteessa * viestintä (huoltajille, ryhmän sisäinen) * huomioitavaa työjaossa

Miten toteutamme arjessa?

Varhaiskasvatuksen tulo- ja lähtötilanteet: Mahdollistamme henkilökohtaisen keskustelutuokion tulo- ja lähtötilanteessa.

Viestintä: Tiimin kesken käytössä viestivihko. Huoltajille viestintä toimii pääsääntöisesti Daisyn ja WhatsAppin kautta.

Huomioitavaa työnjaossa: Toimimme tiimissä joustavasti ja avoimesti jokaisen vahvuudet huomioon ottaen.

Perushoitotilanteet * ruokailut * päivälepo * pukeutuminen / riisuuntuminen * siisteyskasvatus (huomioitavaa työnjaossa)

Miten toteutamme arjessa?

Ruokailut: Kannustamme lapsia tutustumaan erilaisiin ruokiin. Harjoittelemme hyviä ruokailutapoja ja ottamaan ruokaa itse ja arvioimaan sopivaa ruuan määrää.

Päivälepo: Mahdollistamme lapsille rauhoittumishetken joka päivä.

Pukeutuminen/riisuuntuminen: Ohjaamme ja kannustamme itsenäiseen toimintaan, olemme apuna sekä ohjaamme mm. sään mukaiseen pukeutumiseen.

Siisteyskasvatus: Opettelemme yhdessä huolehtimaan ympäristömme siisteydestä ja henkilökohtaisesta hygieniasta.

Pedagoginen dokumentointi ja suunnittelu * lasten dokumentointi (+luvat) * tiimisuunnittelu (aika, työntekijöiden vastualueet) * lasten / huoltajien osallisuuden huomioiminen suunnittelussa (ryhmän toiminta, oppimisympäristö jne.)

Miten toteutamme arjessa?

Pedagoginen dokumentoinnin avulla pyritään arvioimaan, kehittämään ja suunnittelemaan varhaiskasvatusta. Pedagogisen dokumentoinnin avulla tuotamme tietoa lasten elämästä, kehityksestä, kiinnostuksen kohteista, ajattelusta, oppimisesta ja tarpeista sekä lapsiryhmän toiminnasta konkreettisella ja monipuolisella tavalla. Käytössä on mm. havainnointivihko, johon kirjaamme ylös jokaisesta lapsesta havainnot sekä erilaisia lomakkeita kuten neuvolan nelivuotislomake. Viisivuotisilla lapsilla on lisäksi viskarikansio, johon lapsi kerää toimintakauden aikana tehdyt työt. Myös valokuvia toiminnasta käytetään osana pedagogista dokumentointia.

Tiimisuunnittelu: Viikoittaisissa tiimipalavereissa tiimi yhdessä tasavertaisesti suunnittelee viikon toiminnot.

Lasten/huoltajien osallisuuden huomioiminen suunnittelussa: Lasten toiveet, ideat sekä mielenkiinnon kohteet otetaan huomioon suunnittelussa. Huoltajilta kysellään ideoita ja toiveita toiminnan suunnittelua koskien.

Leikki ja monipuoliset oppimisympäristöt * havainnointi * leikkiympäristö * leikkivälineet * lasten osallisuus * kasvattajanrooli

Miten toteutamme arjessa?

Havainnointi: Havainnoimme lapsia ja kirjaamme oleelliset havainnot ylös havainnointivihkoon sekä keskustelemme niistä tiimissä/huoltajien kanssa.

Leikkiympäristö: Mahdollistamme ja kehitämme lasten toiveiden mukaisia monipuolisia toiminta- ja leikkiympäristöjä.

Leikkivälineet: Leikkivälineet ovat helposti lasten saatavilla ja leikkitilat mielekkäitä ja leikkiin innostavia. Lasten osallisuus: Lasten toiveita ja mielenkiinnon kohteita huomioidaan leikkivälineiden ja -tilojen suunnittelussa.

Kasvattajan rooli: Kasvattajat ovat läsnä ja tarvittaessa ohjaavat leikin kulkua. Tuemme pitkäkestoista leikkiä sekä kaverisuhteiden monipuolisuutta. Leikinvalintataulut ovat päivittäisessä käytössä.

VARHAISKASVATUKSEN OPPIMISEN ALUEET

Kielten rikas maailma * vuorovaikutustaidot * kielen ymmärtäminen ja tuottaminen * kielen käyttötaidot * kielellinen muisti ja sanavarasto * kielitietoisuus

Miten edistämme / huomioimme ryhmässämme?

Pienryhmätoiminnalla tarjoamme jokaiselle lapselle sopivia haasteita ja uuden oppimisen iloa. Annamme lapsille kannustavaa ja johdonmukaista palautetta heidän kielenkäyttö- ja vuorovaikutustaidoistaan. Myönteinen palaute on tärkeää oppimisen ja motivaation kannalta. Tehtävien ja toimintojen avulla edistetään lasten kielellistä kehitystä, esim. loruttelu, riittely, sadut ja tarinat.

Ilmaisun monet muodot * musiikillinen, kuvallinen, käsityöllinen, sanallinen ja kehollinen ilmaisu * kulttuuri * lasten osallisuus projekteissa (suunnittelu->toteutus->arviointi)

Miten edistämme / huomioimme ryhmässämme?

Harjoittelemme yhdessä ilmaisun monimuotoisia taitoja esimerkiksi laulamalla, piirtämällä ja maalaamalla, askartelemalla, saduttamalla, soittamalla, tanssimalla ja näyttelemällä. Aikuinen kannustaa innostavalla esimerkillään lapsia osallistumaan haluamallaan tavallaan toimintaan. Osallistutaan mahdollisiin konsertteihin ja teatteriesityksiin.

Minä ja meidän yhteisömme * lapsen kehitysympäristöön tutustuminen ja sen moninaisuuden ymmärtäminen (historia-nykyhetki-tulevaisuus) * tunnetaitojen harjoittelu * ryhmässä toimimisen taidot, demokratia * eettinen ajattelu * katsomuskasvatus * mediakasvatus

Miten edistämme / huomioimme ryhmässämme?

Retkeillen tutustutaan lähiluontoon ja rakennettuun ympäristöön. Teemme mahdollisuuksien mukaan vierailuja erilaisiin toimintaympäristöihin, esim. Tohmajärven museoalueelle. Tutustutaan aikakäsitteisiin, esim. vuodenaajat, viikonpäivät, eilen-tänään-huomenna.

Tunnetaitojen harjoittelu: Rohkaistaan lapsia näyttämään ja sanoittamaan tunteitaan. ProVaka toimintamalli edistää positiivista pedagogiikkaa.

Ryhmässä toimimisen taidot: Opetellaan huomioimaan toisia leikkien ja aktiviteettien avulla. Hyödynnämme toiminnassamme pienryhmiä.

Eettinen ajattelu: Laadimme ryhmällemme yhteiset säännöt ja opettelemme toimimaan niiden mukaisesti. ProVaka -toimintamalli kannustaa myös eettiseen ajatteluun.

Katsomuskasvatus: Kunnioitamme eri katsomuksia ja kulttuureja sekä tuemme lasten kulttuurisen ja katsomuksellisen identiteetin kehittymistä.

Mediakasvatus: Toiminnassamme on käytössä satunnaisesti älytelevisio. Lapset pääsevät myös tutustumaan tablettien käyttöön.

Tutkin ja toimin lähiympäristössäni * varhaiskasvatuksen / perheiden lähiympäristöön tutustuminen * ympäristökasvatus * matemaattinen ajattelu * teknologiakasvatus

Miten edistämme / huomioimme ryhmässämme?

Teemme retkiä monipuolisesti lähiympäristöön ja osallistumme mahdollisuuksien mukaan lähellä oleviin tapahtumiin. Ylläpidämme ekologista ajattelua kierrättämällä ja keskustelemalla lasten kanssa jokaisen vastuusta huolehtia omalta osaltaan lähiympäristön siisteydestä (ei roskata). Hyödynnämme ympäristöä oppimistilanteissa ja harjoittelemme luontoa kunnioittavaa käyttäytymistä. Matemaattista ajattelua edistetään arjessa laskemalla ja vertailemalla lukumääriä, luokittelemalla esineitä eri ominaisuuksien perusteella ja tutustumalla numeromerkkeihin. Käytössämme on tabletit ja älytaulu.

Kasvan, liikun ja kehityn * lasten terveys- ja turvallisuusosaamisen kehittäminen * kestävä elämäntapa (ruoka-, kulutus- ja puhtaustottumukset) * liikkuminen / liikunta

Miten edistämme / huomioimme ryhmässämme?

Kiinnitämme huomiota, että jokaisella lapsella ja aikuisella on mahdollisuus tulla kuulluksi, kuulua ryhmään, olla aidosti osa kasvatusyhteisöä. Innostamme lapsia liikkumaan päivittäin ja kokemaan liikunnan iloa kaikkina vuodenaikoina. Keskustellaan monipuolisen ravinnon tärkeydestä ja harjoitellaan maistelemaan eri makuja rohkeasti ja huolehtimaan omasta hygieniasta. Lähiympäristössä liikkeessämme harjoitteleamme liikenteessä kulkemista.

Keijukan vuosisuunnitelma 2026–2027

Keijukka on Käenpesän päiväkodissa toimiva ryhmäperhepäiväkotinä, sekä vuorohoitoryhmä, joka on auki lasten hoidontarpeen mukaan.

Ryhmässämme on tällä hetkellä 7 lasta, joiden ikäjakauma on 1–3 vuotta. Ryhmäämme on syksyn 2026 mittaan tulossa kaksi uutta 1-vuotiasta lasta.

Keijukassa käy myös muista ryhmistä vuorohoitoa tarvitsevia lapsia (ennen klo 6.30 ja 17.00 jälkeen), sekä varahoitolapsia perhepäivähoidosta.

Keijukassa työskentelee kolme varhaiskasvatuksen lastenhoitajaa, sekä sijaisia tarpeen mukaan.

Toimintamme keskeiset tavoitteet ovat luoda lapselle pysyvä ja ennustettava päivärytmi, joka tukee kiintymyssuhteita ja turvallisuuden tunnetta. Arjessa harjoitteleamme perustaitoja tukien ja edistäen jokaisen lapsen kehitystä yksilöllisesti. Toteutamme monipuolista, varhaiskasvatussuunnitelman mukaista toimintaa, noudattaen varhaiskasvatuksen liikuntasuunnitelmaa sekä tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa.

Tavoitteenamme on myös toimia kasvatuskumppanina huoltajien kanssa sujuvassa yhteistyössä. Viikoittain luemme, lorutteleamme, harjoitteleamme kädentaitoja, toteutamme ohjattua liikuntaa mahdollistaen myös aikaa leikeille. Hyödynnämme tukiviittomia ja kuvatukea arjessa. Luontokasvatus on keskeisenä osana arkea koko toimintakauden.

Hyödynnämme lähimetsiä ulkoilussa leikkien, tutkien ja ihmetellen.

Talviliikuntaa toteutamme mahdollisuuksien ja lasten ikätason mukaan. Toimintasuunnitelma on suuntaa antava ja muutokset ovat mahdollisia. Toimintaamme muovaa Vasu-keskusteluissa nousseet tavoitteet sekä lasten mielenkiinnon kohteet ja tarpeet. Tämän vuoksi suunnitelmassa on tarkoituksella väljyyttä.

Tarjoamme positiivisia oppimiskokemuksia mm. ProVaka-toimintamallin avulla harjoittelemalla arjessa erilaisia yhteisiä toiminnan sääntöjä koko toimintakauden ajan.

Vuosikello 2026–2027

ELOKUU

- mustikkamaalaus
- vapaa ja tuettu leikki, lasten mielenkiinnon mukaan
- luontoretket
- tutustumme toisiimme, opettelemme ryhmässä toimimista
- tutustumme lähiympäristöön ja -luontoon (leikkipuisto, päiväkodin metsä)

SYYSKUU

- liikuntaleikkejä
- kuukauden eläin: siili
- askarrellaan siilin pesä
- siili aiheisia loruja/ lauluja
- luontoretket
- omenapiirakan leivonta
- sadonkorjuu juhla
- marjaretki

LOKAKUU

- kuukauden eläin: karhu
- karhu aiheinen askartelu
- karhu aiheisia loruja/ lauluja
- eläintenpäivä
- halloween
- nalle sairaala

MARRASKUU

- kuukauden eläin: orava
- orava aiheinen askartelu
- orava aiheisia loruja/ lauluja
- isänpäivä, kahvitus
- nukketeatteri

JOULUKUU

- joulukalenteri
- jouluaskartelu
- itsenäisyyspäivä
- uusi vuosi
- joululaulut
- joululeivonta

TAMMIKUU

- kuukauden eläin: kettu
- kettu askartelu
- diaprojektori- esitys
- kettu lauluja/ loruja
- jäädytys

HELMIKUU

- kuukauden eläin: hiiri
- hiiri askartelu
- hiiri lorut/laulu
- ystävänpäivä
- 112-päivä
- laskiaisrieha
- leivonta, pullat

MAALISKUU

- hirvi
- hirvi lorut/ laulut/ askartelu
- vohvelit
- pääsiäisaskartelu ym.
- rairuoho

HUHTIKUU

- kuukauden eläin: jänis
- jänis askartelu
- jänis laulut/ lorut
- vappu
- kevään merkit, oman kasvin istutus

TOUKOKUU

- ötökät/ hyönteiset
- äitienpäivä
- muuttolintujen päivä
- mehiläispäivä
- kevätjuhla

KESÄKUU/ HEINÄKUU

- juhannusjuhla
- metsäretkiä
- vesileikit

Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma

Varhaiskasvatus-yksikkö / Ryhmä

Ryhmäperhepäiväkotiki Keijukka

Toimintakausi

2026–2027

Henkilöstö

Keijukassa työskentelee yksi varhaiskasvatuksen lastenhoitaja ja kaksi perhepäivähoitajaa sekä sijaisia tarpeen mukaan.

Ryhmän kuvaus

Keijukka on vuorohoitoryhmä, joka on auki lasten hoidon tarpeen mukaan. Ryhmämme on 12 paikkainen + vuorohoitolapset (ennen klo 6.30 ja 17.00 jälkeen) ja varahoitolapset perhepäivähoitajilta. Tällä hetkellä ryhmässä on 7 lasta, iältään 1–3 vuotiaita.

Ryhmän tavoitteet

Ryhmän tavoitteena on toteuttaa monipuolista varhaiskasvatussuunnitelman mukaista toimintaa, johon jokainen lapsi pystyy osallistumaan ikätasoisesti. Tukea ja edistää jokaisen lapsen kehitystä yksilöllisesti. Toimia kasvatuskumppanina huoltajien kanssa sujuvassa yhteistyössä. Varmistaa lapsen mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa itseään koskeviin asioihin. Saada lapselle positiivisia oppimiskokemuksia esim. ProVaka-toimintamallin avulla. Tavoitteena toiminnassamme on tukea lapsen omatoimisuutta ja sosiaalisia taitoja.

VARHAISKASVATUKSEN ARVOPERUSTA JA YLEISET TAVOITTEET

Mitkä ovat varhaiskasvatussyksikkömme varhaiskasvatuksen arvot? (pohjana valtakunnallinen/paikallinen VASU)

Lapsuuden itseisarvo, Ihmisenä kasvaminen, Lasten oikeudet, Yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja moninaisuus sekä Terveellinen ja kestävä elämäntapa.

Miten toteutuvat ja näkyvät arjessa?

Pyrimme luomaan lapselle hoidon alusta saakka turvallisen ja ennustettavan varhaiskasvatuspäivän. Huomioidaan tilanne kohtaisesti lapsen ja perheiden tarpeet. Toiminnassamme näkyy pedagoginen ote ja suunnitelmallisuus. ProVaka-toimintamalli vahvistaa positiivista käytöstä päiväkodin arjessa. Huomioidaan lasten kiinnostuksen kohteet ja muokataan leikki- ja oppimisympäristöä sen mukaan. Toiminnassamme käytämme varhaiskasvatuksen liikuntasuunnitelmaa sekä noudatamme tasa-arvo ja yhdenvertaisuus suunnitelmaa.

Laaja-alaisen osaamisen edistäminen * ajattelu ja oppiminen * kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu * itsestä huolehtiminen ja arjen taidot * monilukutaito * digitaalinen osaaminen * osallistuminen ja vaikuttaminen

Miten toteutuvat ja näkyvät arjessa?

Tuotussa ja vapaassa leikissä harjoittelemme yhdessä aikuisen kanssa mm. vuorovaikutustaitoja, ryhmässä toimimista, vaikuttamista, osallistumista ja itseilmaisua sekä omaa mielikuvitusta. Erilaisten toimintatuokioiden aikana lapsi saa osallistua, vaikuttaa ja ilmaista itseään eri tavoin, mm. askartelut, liikuntaleikit/jumppat, laulutuki ym. Opettelemme päivittäin arjen taitoja ja itsestä huolehtimista mm. pukemis- ja riisumistilanteissa, ruokailutilanteissa, wc-toiminnoissa ym. Tuemme lasten sosiaalisia- ja tunnetaitoja. Huomioimme juhlapyhät ja teemme yhteistyötä seurakunnan kanssa, kuitenkin niin että perheelle tarjotaan mahdollisuus vaihtoehtoiseen toimintaan. Käytämme digitaalista osaamista tiedonhakuun ja dokumentointiin. Hyödynnämme arjessa kuvatukea ja kannustamme ja tuemme lapsia itsensä ilmaisuun.

Toimintakulttuuria ohjaavat periaatteet * Yhteisön osallisuus, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo * Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus * Hyvinvointi, turvallisuus ja kestävä elämäntapa

Miten toteutuvat ja näkyvät arjessa?

Kohtaamme kaikki lapset tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti. Huomioimme lasten ja huoltajien näkemykset ja mielipiteet toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa. Jokaisella on oikeus omaan kieleen, kulttuuriin, uskoon ja katsomukseen. Arvostamme suomalaista kulttuuriperintöä.

Puhumme selkeästi ja monipuolisesti lapsen ikä- ja kehitystaso huomioiden.

Liikumme monipuolisesti sisällä ja ulkona ja hyödynnämme erilaisia oppimisympäristöjä, metsä, liikuntahalli.

Annamme mahdollisuuden lepoon/ rauhoittumiseen ja tarjoamme terveellistä sekä monipuolista ravintoa.

Emme salli kiusaamista, väkivaltaa eikä häirintää. Siihen puututaan ja ehkäistään tietoisesti. Lapsella on oikeus saada lohdutusta sitä tarvittaessa.

Huomioimme kaikessa toiminnassa ekologisesti, sosiaalisesti, kulttuurisesti ja taloudellisesti kestävä elämäntavan välttämättömyys. Opettelemme kunnioittamaan luontoa, emme roskaa tai vahingoita ympäristöä. Käytämme askarteluihin mm. erilaisia luonnonmateriaaleja.

VARHAISKASVATUKSEN TOTEUTTAMISEN PERIAATTEET (tiimisopimus)

Yhteistyökäytännöt (ja -muodot) * huoltajien osallisuus * monialainen yhteistyö * ammatillinen vuorovaikutus (Mitä pidämme tärkeänä?)

Miten toteutamme arjessa?

Otamme vastaan huoltajien toiveita toiminnastamme (mm. vasukeskustelut, palautekysely ja vanhempainillat) Lapsen kuulumiset vaihdamme päivittäin huoltajien kanssa. Yhteydenpito tapahtuu Whatsapilla, Daisyn kautta, viesteillä, soittamalla ja paperisilla tiedotteilla.

Teemme yhteistyötä varhaiskasvatuksen erityisopettajan kanssa sekä tarvittaessa neuvolan ja lapsiperhepalvelujen kanssa.

Lasten osallisuus * osallisuuden edistäminen, mahdollistaminen * osallisuuden kulttuurin luominen / vahvistaminen

Miten toteutamme arjessa?

Toiminnassa huomioimme lapsen ikä- ja kehitystason sekä suunnittelemme toimintaa sen mukaan. Toteutamme toimintaa lapsilähtöisesti, niin että lapset pääsevät osallistumaan päivittäisiin toimintoihin taitotasoa ja kiinnostusta huomioiden. Lapsen ajatuksia kuunnellaan ja aloitteisiin reagoidaan.

Pienryhmätoiminta * erilaiset pienryhmät, ryhmiin jakamisen periaatteet

Miten toteutamme arjessa?

Jaamme ryhmän pienempiin porukoihin mm. toimintatuokioille esim. iän, taitotason tai kiinnostuksen kohteiden mukaan. Porrastamme uloslähtöä ja siirtymätilanteita pienryhmien avulla. Pienessä ryhmässä on helpompi huomioida lapsia yksilöllisesti, ilmapiiri on rauhallisempi, tukee vuorovaikutusta.

Varhaiskasvatukseen tulo- ja lähtötilanteet * lapsen / perheen huomioiminen haku- ja lähtötilanteessa * viestintä (huoltajille, ryhmän sisäinen) * huomioitavaa työjaossa

Miten toteutamme arjessa?

Tulo- ja lähtötilanteissa tervehdimme lapsen ja huoltajan sekä vaihdamme päivän kuulumiset. Otamme lapsen vastaan sensitiivisesti ja huomioimme esim. harmin hoitoon jäämisessä ottamalla syliin/lohduttamalla.

Viestintä Daisyn kautta, WhatsAppilla, viestillä ja tarvittaessa paperiset tiedotteet.

Kalenteriin, viestivihkoon ja lapsilistaan viestit työntekijältä toiselle suullisen tiedonvaihdon lisäksi. Työnjako on pääpiirteittäin sovittu työvuorojen mukaan. Yövuorolaisille/viikonlopun työntekijöille jätämme viestiä erikseen. Uudet työntekijät ja sijaiset sekä opiskelijat ohjeistamme esittelemään itsensä huoltajille.

Perushoitotilanteet * ruokailut * päivälepo * pukeutuminen / riisuuntuminen * siisteyskasvatus (huomioitavaa työnjaossa)

Miten toteutamme arjessa?

Ruokailussa jokaisella lapsella on omat nimetyt paikat. Aikuiset vaihtelevat ruokailupaikkaa. Aikuinen jakaa ruuan, juomat ja leivät. Lasta kannustetaan maistelemaan. Allergiat huomioidaan ruokailutilanteissa.

Päivälepo on klo 11.30–14.00 välillä. Ennen lepoa katsellaan kirjoja ja luetaan. Tarvittaessa huomioimme lasta silitellen tms. Huomioimme huoltajien toiveet lepoajan pituudesta. Lepohuoneessa on aina aikuinen.

Autamme lasta tarpeen mukaan pukeutumaan/riisumaan ja kannustamme omatoimisuuteen. Hoitoon tullessa, ennen ja jälkeen ruokailun sekä vessakäyntien yhteydessä pesemme kädet. Lasta autetaan tarpeen mukaan. Harjoitellaan omien leikkien raivausta sekä omien vaatteiden paikoilleen laittamista.

Vuorohoidossa olevilla lapsilla huolehdimme iltarutiineista huoltajien toiveiden mukaan.

Pedagoginen dokumentointi ja suunnittelu * lasten dokumentointi (+luvat) * tiimisuunnittelu (aika, työntekijöiden vastuualueet) * lasten / huoltajien osallisuuden huomioiminen suunnittelussa (ryhmän toiminta, oppimisympäristö jne.)

Miten toteutamme arjessa?

Laitamme kuvia nähtäväksi lapsille ja vanhemmille ryhmän eteiseen. Daisyssa kuvausluvat, vanhemmat täyttävät. Askarteluja/piirustuksia laitamme esille seinälle.

Pidämme kerran viikossa tiimipalaverin, jossa suunnittelemme aina seuraavan viikon tekemiset ja ajankohtaiset asiat. Tarvittaessa jaamme vastuualueet työntekijöiden kesken.

Pyydämme huoltajilta palautetta toiminnasta vanhempainilloissa sekä palautekyselyillä. Päivittäisissä keskusteluissa kuulemme huoltajien mielipiteitä ja toiveita toiminnasta.

Hyödynnämme erilaisia oppimisympäristöjä, lähimetsät, kirjasto, puistot, museoalue jne.

Leikki ja monipuoliset oppimisympäristöt * havainnointi * leikkiympäristö * leikkivälineet * lasten osallisuus * kasvattajanrooli

Miten toteutamme arjessa?

Havainnoimme lasten toimintaa päivittäin ja keskustelemme havainnoista. Käytössä on havainnointivihko, johon jokainen voi kirjata lapseen liittyviä havaintoja. Pidämme oman lelun päivän ajoittain. Muokkaamme leikkiympäristöä/leluja lasten toiveiden ja mielenkiinnon mukaan. Huolehdimme, että lelut ovat ehjiä ja turvallisia. Pesemme niitä säännöllisin väliajoin ja tarpeen mukaan. Kasvattajat ovat läsnä leikkutilanteissa ja tukevat leikkiä tarpeen mukaan. Lapsille tarjotaan erilaisia mahdollisuuksia valita mieluinen toiminta.

VARHAISKASVATUKSEN OPPIMISEN ALUEET

**Kielten rikas maailma * vuorovaikutustaidot * kielen ymmärtäminen ja tuottaminen * kielen käyttötaidot
* kielellinen muisti ja sanavarasto * kielitietoisuus**

Miten edistämme / huomioimme ryhmässämme?

Ohjaamme ja autamme lapsia vuorovaikutustilanteissa mm. leikeissä. Annamme mahdollisuuden ja aikaa lapsen ilmaista asian omaan tahtiin kiireettömästi. Katselemme kirjoja, luemme satuja, lorutteleamme, laulamme ja rallatteleamme päivän mittaan. Sanoitamme jatkuvasti toimintaa. Hyödynnämme kuvatukea. Käymme säännöllisesti kirjastoautossa ja kirjastossa käymme mahdollisuuksien mukaan. Harjoitteleamme huomioimaan toisia ja kohteliasta puhetyyliä.

**Ilmaisun monet muodot * musiikillinen, kuvallinen, käsityöllinen, sanallinen ja kehollinen ilmaisu *
kulttuuri * lasten osallisuus projekteissa (suunnittelu->toteutus->arviointi)**

Miten edistämme / huomioimme ryhmässämme?

Pidämme erilaisia toimintatuokioita: laulamme, lorutteleamme, askartelemme eri tekniikoin, jumppaamme, tanssimme, soitamme erilaisilla soittimilla sekä liikumme luonnossa. Mahdollisuuksien mukaan käymme liikuntahallilla. Keskiviikkoisin käytössämme on päiväkodin sali, jossa leikimme ja liikumme/jumppaamme. Perjantaisin pidämme koko talon yhteisen liikunta/laulutuokion. Huomioimme kalenterijuhlat toiminnassamme. Retkeillessä huomioimme oman kunnan kulttuuri tarjontaa. Otamme kuvia toiminnastamme ja laitamme niitä ryhmän eteiseen esille ja tutkimme niitä lasten kanssa. Lasten töiden esille laitto ja niiden tutkiminen.

**Minä ja meidän yhteisömme * lapsen kehitysympäristöön tutustuminen ja sen moni- naisuuden
ymmärtäminen (historia-nykyhetki-tulevaisuus) * tunnetaitojen harjoittelu * ryhmässä toimimisen taidot,
demokratia * eettinen ajattelu * katsomuskasvatus * mediakasvatus**

Miten edistämme / huomioimme ryhmässämme?

Käymme retkillä lähiympäristössä ja havainnoimme liikennettä, luontoa yms. Tunnetaitoja harjoitteleamme päivittäin arjenteilanteissa, tutustumme tunteisiin myös esim. kirjojen ja laulujen avulla. Harjoitteleamme erilaisten tunteiden tunnistamista ja niiden käsittelyä. Opettelemme noudattamaan yhteisiä sääntöjä, toimimaan ryhmässä, huomioimaan toiset. Mahdollisuuksien mukaan osallistumme ev.lut. seurakunnan järjestämiin lastenkirkkoihin (koko toimintakauden kattava osallistumislupa kysely täytetään toimintakauden alussa)

**Tutkin ja toimin lähiympäristössäni * varhaiskasvatuksen / perheiden lähiympäristöön tutustuminen *
ympäristökasvatus * matemaattinen ajattelu * teknologiakasvatus**

Miten edistämme / huomioimme ryhmässämme?

Teemme retkiä lähiympäristöön ja käytämme askarteluissa luonnonmateriaaleja. Luontoa tutkitaan ja ihmetellään päivittäin. Opettelemme yhdessä kunnioittamaan luontoa, emme roskaa tai vahingoita ympäristöä. Kirjojen, kuvien, laulujen, sekä ympäristön havainnoimisen avulla tutustumme luonnon eläimiin

ja vaihtuviin vuodenaikoihin, sekä erilaisiin säihin. Rakentelemme monenlaisilla palikoilla, vahvistamme hienomotorisia taitoja (nuppipalapelit ym.) kuvakirjojen katselu, muistipelit, liikuntatuokioilla erilaisia tempuratoja (avaruudellinen hahmottaminen), lukujonot. Havainnoidaan laitteita ja koneita. Ihmetellään, miten laite toimii. Nupit, vivut ym.

Kasvan, liikun ja kehityn * lasten terveys- ja turvallisuusosaamisen kehittäminen * kestävä elämäntapa (ruoka-, kulutus- ja puhtaustottumukset) * liikkuminen / liikunta

Miten edistämme / huomioimme ryhmässämme?

Päivittäin liikumme ulkona ja sisällä. Keskiviikkoisin käymme omassa salissa, jossa pääsee myös liikkumaan ja leikkimään. Ruokatilanteet pyrimme pitämään rauhallisina ja harjoittelemme pöytätapoja. Kannustamme syömään monipuolisesti ja maistelevaan erilaisia makuja. Pohditaan ruuan alkuperää. Huolehdimme käsienspesusta ja harjoittelemme yhdessä vessa-asioiden hoitamista. Harjoittelemme ja mahdollistamme turvallisen liikkumisen lasten taitojen mukaan, esim. kiipeily, juokseminen. Opettelemme yskimistä/aivastamista hihaan ja pois päin toisista.

Peipot ja Kirjosiepot vuosisuunnitelma 2026–2027

Ryhmiä kuvaus ja oppimisympäristö

Kemien esiopetuksessa Maiju Lassilan koulussa on kaksi esiopetusryhmää: Peipot ja Kirjosiepot. Peippojen ja Kirjosieppojen henkilöstö vastaa myös Maiju Lassilan koulun esiopetusta täydentävästä varhaiskasvatuksesta. Esikoulu-aika on klo 9–13 paitsi torstaisin klo 9–14.

Peippojen ryhmässä on 11 lasta ja kirjosieppojen ryhmässä on 11 lasta. Peippojen ryhmässä työskentelee varhaiskasvatuksen opettaja ja kaksi varhaiskasvatuksen lastenhoitajaa ja Kirjosieppojen ryhmässä työskentelee varhaiskasvatuksen opettaja ja varhaiskasvatuksen lastenhoitaja. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja käy ryhmässä tiistaisin. Ryhmät toimivat ainakin alkuun omina ryhminä. Ulkoilut ja retket toteutetaan yhdessä.

Maiju Lassilan koulun Havukka -solussa ryhmillä on yhteiset luokkatilat, joissa toimitaan. Ryhmillä on vuorot musiikkiluokkaan, liikuntahallille ja solun pienryhmätilaan. Myös aulatilaa käytetään on sovitut vuorot. Soluaulassa on pieni avokeittiö, jota voidaan käyttää leipomiseen. Tarvittaessa voimme käyttää koulun tekstiili- ja puutyöluokkaa. Pienryhmätoiminta mahdollistuu esiopetusryhmien kesken. Toiminnan suunnittelussa on kiinnitettävä jatkuvasti huomiota tarvittavien pienryhmätilojen löytymiseen, mikä on edellytys toiminnan sujumiselle. Ruokailu tapahtuu koulun ruokalassa: lapset harjoittelevat ottamaan itse ruoka-annokset linjastosta, kuljettamaan tarjottimen pöytään ja ruokailun päätteeksi palauttamaan astiat palautuslinjastoon. Esiopetuksen käytössä on matala linjasto.

Koulun pihalla esi- ja alkuopetuksella on yhteinen ulkoilualue, jossa on hyvät, liikkumiseen aktivoivat kiinteät välineet sekä varasto leikkivälineille. Käytössä on myös lähiliikuntapaikka, pururata ja upea lähimetsä. Mahdollisuuksien mukaan porrastamme ulkoilumme niin, että olemme eteisessä ja piha-alueella eri aikaan alkuopetuksen kanssa, jonka kanssa meillä on yhteinen eteinen. Talvella hiihdämme ja luistelemme koulun kanssa sovitulla vuoroilla.

Peippojen ja Kirjosieppojen toimintaperiaatteet ja arvot

Toimintamme tavoitteet ja arvot pohjautuvat valtakunnallisen esiopetussuunnitelman perusteisiin sekä Tohmajärven kunnan esiopetussuunnitelmaan. Tänä vuonna kiinnitämme huomiota erityisesti

- lapsilähtöisyyteen: Huomioimme suunnittelussa lasten toiveita ja toteutamme niitä mahdollisuuksien mukaan. Järjestämme lapsen omalle leikille riittävästi aikaa.

- yhdenvertaisuuteen: Lasta arvostetaan omana itsenään, lapset kohdataan tasapuolisesti ja heitä kuunnellaan aidosti.

- kiireettömyyteen: Päivän aikana on paljon siirtymätilanteita. Pyrimme varaamaan siirtymiin riittävästi aikaa.

- turvallisuuteen: Sekä lapset että aikuiset sitoutuvat yhteisiin turvallisuutta edistäviin sääntöihin. Kiusaamiseen puututaan ja ristiriitatilanteita harjoitellaan ratkomaan keskustellen ja toista kunnioittavasti.

- terveellisiin elämäntapoihin: Ulkoilu pihalla ja lähiympäristössä, liikunnan lisääminen arkeen sekä riittävä ja monipuolinen ravinto.

Tohmajärven kunnan varhaiskasvatus ja esiopetus on sitoutunut ProVaka -menetelmään osana toimintakulttuuria. Pro-pedagogiikan lähtökohtana on selkeät yhteiset tavoitteet ja toimintaohjeet sekä lasten käyttäytymisen ohjaaminen positiivisen palautteen avulla.

Toimintamme pohjautuu Tohmajärven kunnan varhaiskasvatuksen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvo suunnitelmaan.

Tukea tarjotaan ryhmäkohtaisesti ja mikäli tuki ei riitä, otetaan käyttöön lapsikohtaiset tukimuodot. Tukea antaa pääasiassa ryhmien opettajat sekä varhaiskasvatuksen erityisopettaja, myös lastenhoitajien toiminnassa tukea tarvitsevat oppilaat otetaan erityisesti huomioon.

Kiinnitämme toiminnassamme erityisesti huomiota monipuoliseen ja riittävään liikuntaan, positiivisen luontosuhteen rakentamiseen ja oppimiseen toiminnallisesti.

Leikki ja tutkiva oppiminen ovat keskeisiä työtapoja. Olemme mahdollistaneet lapsille leikkitoiminnan esiopetusympäristöön järjestämällä tiloja uudestaan.

Askartelujen ja kädentaitojen aiheet nousevat esiopetuksen jaksojen teemoista, vuodenaikojen vaihtelusta, juhlapäivien sisällöistä ja lasten kiinnostuksen kohteista.

Yleisiä ryhmissä harjoiteltavia asioita ovat:

- Oman vuoron odottaminen, lelujen ja pelien vuorottelu
- Sääntöjen noudattaminen myös peleissä ja leikeissä
- Toisen huomioonottaminen ja kaveritaidot
- Keskittyminen ja tehtävien loppuun asti tekeminen

- Omatoimisuus ja itsenäinen työskentely
- Itsesäätelytaitojen harjaantumien
- Tunteiden tunnistaminen ja ilmaiseminen, pettymyksen tunteen käsittely
- Välineiden asianmukainen käyttäminen
- Hygieniataidot

Toiminnan sisällöt ja tavoitteet oppimisen alueilla

Kielten rikas maailma

- Katsellaan ja luetaan kirjoja, keskustellaan kuullusta sadusta (muisti, sanavaraston kehittyminen ja eläytyminen)
- Käydään pienissä ryhmissä kirjastossa, lapset valitsevat mieleisiään kirjoja
- Sadutetaan, lorutellaan, riimitellään, nimetään asioita/esineitä/tunteita, hyödynnetään draamaa monipuolisesti työvälineenä
- Tutustutaan kielen rakenteeseen (äännne, kirjain, tavu, sana) toiminnallisesti leikin kautta.
- Kielitietoisuuden kehittäminen: suullinen ja kirjoitettu kieli
- Rohkaistaan lasta ilmaisemaan itseään esimerkiksi aamutuokiolla kalenterin kysely vuorot, pöytäteatteri, esitykset.
- Aikuinen on mallina: rikas, monipuolinen, selkeä ja ilmeikäs kielenkäyttö.
- Tabletilla: Ekapeli
- Monipuolinen digimateriaalin hyödyntäminen Ystävien eskari-materiaalista.

Ilmaisun monet muodot

- Kuunnellaan musiikkia, rytmittelään ja lauletaan arjen tilanteissa sekä musiikkiluokassa omalla vuorolla. Kehonrytmit, rytmisoittimet, teemoihin ja vuodenaikoihin sekä vuoden juhliin ja perinteeseen liittyvät laulut. Tutustutaan musiikin käsitteisiin: korkea-matala, hidas-nopea, hiljainen-voimakas. Lasten ehdotukset huomioidaan.
- Käden taidoissa käytämme monipuolisesti eri tekniikoita: piirtäminen, värittäminen, vesiväri- ja pullovärimaalaus, muovailu, leikkaaminen, liimaaminen, pahviompelu, vohveliompelu, pujottelu, punominen, sormivirkkaus, painanta, sommittelu, taittelu, repiminen, pistely, hiominen, naulaaminen. Tutustumme erilaisiin materiaaleihin: luonnonmateriaalit (lehdet, oksat, kävyt, kivet jne), jättemateriaalit, paperit, kartongit, huopa, kankaat, langat, puu.
- Piirtämistä, maalaamista ja muovailemista sekä ohjatusti, että omatoimisesti.
- Roolileikit, omat esitykset esim. käsinukeilla, pöytäteatterina tai tanssien

---

-Esteettiset elämykset konserteissa ja teatteriesityksissä

-Juhlat: joulujuhla, kevätjuhla ja eskarin päättäjäiset

Minä ja meidän yhteisömme

-Toimimme yhteistyössä yhtenä osana isoa solu- ja kouluyhteisöä.

-Yhteistyö eri tahojen kanssa (puheterapia, toimintaterapia, psykologit, neuvola, lastensuojelu)

-Tutustumme perinteisiin juhlapäivien viettämisen yhteydessä: juhlaruuat, perinneleikit, laulut, kansantarinat, askartelut, leipominen

-Laaditaan ryhmien yhteiset säännöt ja noudatetaan niitä, ProVaka -menetelmä työkaluna ohjaamassa lasten käyttäytymistä.

-Tunnekortit käytössä tunnetaitojen opettelussa

-Perheiden katsomusten ja arvojen kunnioittaminen ja arvostava suhtautuminen toisiimme sekä luontoon ja eläimiin.

- vanhempainilta

-Isovanhempien päivä

-Opastetaan kohtuulliseen kuluttamiseen esim. askartelumateriaalien valinnassa ja käytössä, veden kuluttamisessa ja tavaroiden huolellisessa käsittelemisessä

-Yhteistyö seurakunnan kanssa, johon kysytty lupa perheiltä.

- Yhteistyö Tikkanen esiopetuksen kanssa.

- Vierailut mm. vanhusten luo

- Riittävästi aikaa vapaalle leikille; leikissä harjoitellaan kaveri- ja vuorovaikutustaitoja monipuolisesti.

Tutkin ja toimin ympäristössäni

-Kuljemme lähimetsässä eri vuodenaikoina, havainnoimme kaikilla aisteilla, opettelemme kunnioittamaan lähiluontoa ja kotiseutua. Tutustumme myös rakennettuun lähiympäristöön: ladut, luistelujäät, lähiliikunta-alue, liikuntahalli.

-Suunnistamme pihalla ja lähimaastossa, havainnoimme säätä ja lämpötiloja, teemme luoppitutkimuksia, maatumiskokeen, kellumiskokeita, sulamis- ja jäätymiskokeiluja

-Harjoittelemme turvallista liikenteessä liikkumista jalankulkijana, retkillä ja koulukuljetuksessa myös linja-autossa/taksissa

-Matemaattinen ajattelu läsnä kaikkialla arjessa: havainnoidaan muotoja, vertaillaan määriä, luokitellaan, sarjoitetaan, opitaan sijaintikäsitteitä, harjoitellaan avaruudellista hahmottamista (legot, geomac, tangram ym. rakentelut)

-Harjoitellaan numeroita, geometrisia käsitteitä, mittaamista, aikakäsitteitä, yhteen- ja vähennyslaskuja leikin ja kokeilun avulla.

-Tietokoneella ja tabletilla vain lapsille sopivia ohjelmia ja sovelluksia, esim. Molla ABC, Matikkakunkku, tabletilla kuvaaminen.

- Ohjelmointi Bebot- robottien avulla

Kasvan, liikun ja kehityn

- Ohjataan lapsia kunnioittamaan ja suojelemaan omaa ja toisen kehoa sekä psyykkistä terveyttä: terveellinen ravinto, sopivat ruoka-annokset, riittävä lepo ja liikunta, hygieniataidot, turvalliset kaverisuhteet.

-Liikuntakasvatuksen perustana on Tohmajärven kunnan varhaiskasvatuksen liikuntasuunnitelma. Liikumme monipuolisesti sekä ohjatusti lähiliikunta-alueilla, hallilla ja tatamilla ja päivittäin ulkoilussa ja metsäretkillä. Talvella hiihdämme, luistelemme ja lumikenkäilemme säiden sallimissa rajoissa. Uimahallissa käymme syyskaudella 2 kertaa ja kevätkaudella 2 kertaa.

- Liikunnallisen elämäntavan edistäminen osana esiopetuksen arkea toteutamme toiminnallisuuden lisäämisellä oppimiskokonaisuuksiin. Kannustamme myös perheitä liikkumaan esimerkiksi erilaisten kotitehtävien avulla.

-Ruokailussa harjoitellaan hyviä ruokailutapoja ja sopivan annoskoon ottamista biojätteen minimoimiseksi, rohkaistaan maistamaan kaikkia ruokia.

- Yhteistyö eri liikuntajärjestöjen kanssa (Pokali)

Ystävien eskari

Otimme tänä vuonna käyttöön Sanoma Pro:n kustantaman Ystävien eskari materiaalipaketin, johon kuuluu opettajan opas, joka sisältää myös kopioitavaa materiaalia, tehtäväkirja lapselle, laulut sekä kattavan digimateriaalin.

Esiopetusmateriaali huomioi esiopetussuunnitelman eri kokonaisuudet sekä laaja-alaiset tavoitteet. Se noudattaa sisältöjen suhteen nykyistä valtakunnallista esiopetussuunnitelmaa. Kirja on jaksotettu kymmeneen jaksoon. Jokaisessa jaksossa on oma teema, joka eheyttää jakson sisällöt yhtenäiseksi kokonaisuudeksi. Jaksojen kattavat kokonaisuudet tarjoavat mahdollisuuksia työskennellä monipuolisesti ja pitkäjänteisesti erilaisten sisältöjen parissa. Kaikissa jaksoissa on toimintavihjeitä ja valmiita harjoitteita kaikista viidestä esiopetuksen oppimiskokonaisuudesta. Materiaalia käytetään valitsemalla omalle ryhmälle sopivat tehtävät ja toiminnot.

Jokaisessa jaksossa on tarinoita, joissa samat hahmot seikkailevat. Tarinat kuunnellaan, niistä keskustellaan, niiden avulla tutkitaan sanojen merkitystä ja rikastutetaan sanavarastoa. Riimitellään, leikitellään sanoilla, kuunnellaan alkuäännettä, tutustutaan kirjaimiin. Esiopetuksessa harjoittelemme tunnistamaan ja kirjoittamaan suuraakkoset. Lasten mielenkiinnon mukaan opettelemme myös pienaakkosia.

Matematiikan taitojen harjaantuminen on osa Tutkin ja toimin ympäristössäni -opetuskokonaisuutta ja jokaisessa esiopetusmateriaalin jaksossa on tehtäviä ja toimintaideoita myös matemaattisten taitojen kehittämiseen.

Laaja-alaiset oppimiskokonaisuudet – monilukutaito ja teknologiakasvatus – ovat läpäisevinä kaikissa oppimiskokonaisuuksissa.

Materiaalin tavoitteena on tarjota lapsille innostavia oppimiskokonaisuuksia, vahvistaa myönteistä vuorovaikutusta muiden kanssa ja auttaa lasta löytämään omia vahvuuksiaan. Siksi Ystävien eskarin materiaalin painopisteeksi on valittu tunne- ja vuorovaikutustaidot, toiminnallisuus ja monilukutaito.

Ystävien eskari- oppimateriaalin tavoitteena on myös tukea opettajia esi- ja alkuopetuksen välisessä yhteistyössä. Oppimateriaaliin on koottu yhteensä 12 monialaista oppimiskokonaisuutta eli ilmiötä, jotka voidaan toteuttaa joko yhdessä alkuopetuksen kanssa tai erikseen oman ryhmän kanssa tai osan yhdessä alkuopetuksen kanssa ja osan erikseen.

Ystävien eskarin jaksojen sisällöt:

SYKSY:

Jakso 1: Elokuu:

- oman nimen kirjainten tunnistaminen
- tavurytmit

Jakso 2: Syyskuu:

- Kirjaimet A, I, S
- Kirjainmuodon tunnistaminen
- Alkuäänteen kuuleminen
- Pitkä ja lyhyt äänne
- Luokittelu ja vertailu
- Sijainti- ja suhdekäsitteet
- Lukumäärien laskeminen

Jakso 3: Lokakuu:

- Kirjaimet U, M, O
- Kokosanahahmot
- Riimit
- Geometriset muodot: kolmio, nelikulmio, ympyrä
- Lukumäärän laskeminen
- Järjestykseen asettaminen
- Säännönmukaisuudet
- Lukumäärän ja numeromerkin välinen yhteys

Jakso 4: Marraskuu

- Kirjaimet: N, E, L
- Erilaiset kotikielet
- Lukumäärän laskeminen ja vertailu: enemmän, vähemmän
- Lukujonotaidot
- Hahmottaminen
- Looginen päättely

Jakso 5: Joulukuu:

- Kirjaimet: R, Ä, K
- Äänteen kuuleminen sanan keskeltä, alusta ja lopusta
- Lorut ja runot
- Luvut 0 ja 1
- Mittaaminen: massa

KEVÄT:

Jakso 6: Tammikuu:

- Kirjaimet: P, Y, T
- Tavujen tunnistaminen ja yhdistäminen sanoiksi
- Tietokoneella kirjoittaminen
- Luvut 2 ja 3
- Mittaaminen: pituus

Jakso 7: Helmikuu:

- Kirjaimet: J, V, H
- Mediakasvatus
- Uutiset
- Luvut 4 ja 5
- Lukumäärän muutoksen tutkiminen: hajotelmat

Jakso 8: Maaliskuu:

- Kirjaimet: Ö, D, G
- Kahden keskenään samankaltaisen äänteiden erottaminen
- Luvut 6 ja 7

- Ajan käsitteet

Jakso 9: Huhtikuu:

- Vierasperäiset kirjaimet: B, F, C, Q, W, X, Z, Å
- Alkutavun tarkastelu
- Luvut 8 ja 9
- Rahaan tutustuminen
- Lukumäärän muutoksen tutkiminen: yhteenlaskuun tutustuminen

Jakso 10: Toukokuu:

- Kirjainten kertaus
- Monikielisyys
- Vieraiden kielten maistelu
- Yhdyssanat
- Luku 10
- Lukualueen 0–10 lukujonotaitojen vahvistaminen
-

Peippojen ja Kirjosieppojen päiväjärjestys

Klo 9.00 Esikoulu alkaa

Esikoulutuokio, ohjattua toimintaa pienryhmissä

Klo 10.00–10.30 Ruokailu

Klo 10.45–11 Satuhetki

Klo 11–12 Ulkoilua

Klo 12–13 Ohjattua toimintaa sisällä tai ulkona sekä omaehtoista toimintaa

Klo 13 Esikoulu päättyy

Poikkeuksena Torstaisin klo 14, jolloin välipala tarjolla kaikille.

Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma

Varhaiskasvatus-yksikkö / Ryhmä

Kemien Esiopetus – Peipot ja Kirjosiepot

Toimintakausi

2026–2027

Henkilöstö

Kaksi varhaiskasvatuksen opettajaa ja 3 Varhaiskasvatuksen lastenhoitajaa (yksi osa-aikainen)

Varhaiskasvatuksen erityisopettaja esiopetusryhmissä tiistaisin

Ryhmän kuvaus

Kemien esiopetuksessa on 22 esioppilasta, Peippojen ryhmässä 11 ja Kirjosieppojen ryhmässä on 11. 10 lasta osallistuu myös täydentävään varhaiskasvatukseen. Lasten hoitoajat vaihtelevat klo 6.30–17.00 välillä.

Ryhmän tavoitteet

- Olen kiva kaveri
- Otan toiset huomioon
- Annan työrauhan
- Raivaan omat jälkeni
- Huolehdin tavaroistani

VARHAISKASVATUKSEN ARVOPERUSTA JA YLEISET TAVOITTEET

Mitkä ovat varhaiskasvatussyksikkömme varhaiskasvatuksen arvot? (pohjana valtakunnallinen/paikallinen VASU)

-Lapsilähtöisyys: Otamme suunnittelussa huomioon lasten toiveet ja toteutamme niitä toiminnassa mahdollisuuksien mukaan. Vapaalle leikille riittävästi aikaa.

-Yhdenvertaisuus: Lasta arvostetaan omana itsenään, lapset kohdataan tasapuolisesti ja heitä kuunnellaan aidosti.

- Kiireettömyys: Päivän aikana paljon siirtymätilanteita, joihin pyrimme varaamaan riittävästi aikaa.

- Turvallisuus: Sekä lapset, että aikuiset sitoutuvat noudattamaan yhteisiä sääntöjä. Kiusaamiseen puututaan ja ristiriitatilanteita harjoitellaan ratkomaan keskustellen ja toista kunnioittaen.

Miten toteutuvat ja näkyvät arjessa?

-Toimintakauden alussa lapsilta kysellään toiveita toimintaan.

- Aamulla jokaisen lapsen ja huoltajan huomioiminen eskariin tullessa.

- Lapsille järjestetään aikaa vapaaseen leikkiin ja samalla harjoitellaan leikki- ja vuorovaikutustaitoja aikuisen ohjauksessa ja mallin avulla.

- Pro vaka- mukana arjessa. Lapsi saa muistukseen, kun aikuinen huomaa, että lapsi onnistuu harjoiteltavassa asiassa.
- Lapsi saa vuorollaan olla kyselemässä kalenterin.
- Yhteisiin sääntöihin sitoutuminen sekä lapsilla että aikuisilla.
- Kiusaamiseen puuttuminen.

Laaja-alaisen osaamisen edistäminen * ajattelu ja oppiminen * kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu * itsestä huolehtiminen ja arjen taidot * monilukutaito * digitaalinen osaaminen * osallistuminen ja vaikuttaminen

Miten toteutuvat ja näkyvät arjessa?

- Eskarin toiminta on suunniteltu niin, että laaja-alaisen oppimisen osa-alueet tulevat monipuolisesti hyödynnettyä.
- Eskarissa harjoitellaan omatoimisuutta mm. pukeutumista, omista tavaroista huolehtimista, ruoan ottamista itse, omien jälkien raivaamista sekä vastuunottamista omasta toiminnasta.
- Luodaan oppimisympäristö, jossa jokaisella lapsella on mahdollisuus oppia yksilöllisesti.
- Opettelemme lasten kanssa vuorovaikutustaitoja leikkien avulla erilaisissa ryhmissä, osallistutaan koulun tapahtumiin mm. konsertit ja esitykset, lapset ovat vuorollaan kalenterin kyselijöitä, jossa samalla harjoitellaan ilmaisua ja rohkeutta esiintyä luokan edessä. Keskustellaan lasten kanssa heidän kiinnostuksen kohteista ja huomioidaan niitä toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa. Otetaan lapset aktiivisesti mukaan toiminnan arviointiin. Pro vaka aktiivisesti käytössä, muistuke, kun lapsi onnistuu harjoiteltavassa asiassa.
- Tutustutaan lasten kanssa mediaan, mm. tablettien avulla, eskarikirjan digimateriaalia hyödyntäen sekä erilaisten opettajien ohjelmien kautta.

Toimintakulttuuria ohjaavat periaatteet * Yhteisön osallisuus, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo * Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus * Hyvinvointi, turvallisuus ja kestävä elämäntapa

Miten toteutuvat ja näkyvät arjessa?

Kaikki lapset ovat samanarvoisia ja yhdenvertaisia. Kunnioitamme jokaisen yksityisyyttä ja huomioimme lapset yksilöinä.

Tutustumme eri kulttuureihin mm. laulamme synttärilaulun suomeksi ja/tai englanniksi.

Kiinnitämme arjessa huomiota lasten hyvinvointiin, turvallisuuteen sekä kestäväan elämäntapaan mm. monipuoliseen ravintoon, kannustamme ja rohkaisemme lapsia maistamaan eri ruokia, kierrätämme mm. paperit, pahvit ja sekajätteet sekä hyödynnämme askartelussa kestäväan kehityksen periaatetta, tekemällä paljon kierrätysmateriaalista. Turvallisuutta lisää yhdessä sovitut säännöt, joita sitoudumme noudattamaan, sekä riittävä ja ammattitaitoinen henkilökunta.

VARHAISKASVATUKSEN TOTEUTTAMISEN PERIAATTEET (tiimisopimus)

Yhteistyökäytännöt (ja -muodot) * huoltajien osallisuus * monialainen yhteistyö * ammatillinen vuorovaikutus (Mitä pidämme tärkeänä?)

Miten toteutamme arjessa?

- Vanhempainillassa kysellään vanhempien toiveista eskaritoimintaan.
- Wilman kautta vanhemmille viikkosuunnitelma ja viestiminen eskarista, tarvittaessa WA-viestillä tai tekstiviestillä.
- Maiju Lassilan koulun Facebook-ryhmä, jossa esillä kuukausittain eskarilaisten töitä, kysytään tähän lupa vanhempainillassa.
- Päivittäiset kohtaamiset huoltajan kanssa lasta tuodessa ja hakiessa, avoin ja rehellinen tiedottaminen lapsen päivästä.
- Palautekyselyt vanhemmille muutaman kerran vuodessa.
- Leops-keskustelut
- Yhteistyökumppaneita mm. Veo, puhe- ja toimintaterapeutti, koulupsykologi, koulukuraattori, 0-2- solun henkilökunta, rehtorit, koulusihteeri, siivouksen ja ruokahuollon henkilöstö, kiinteistöhuolto, koulukuljetus, kirjasto ja seurakunta.
- Muistamme vaitiolovelvollisuuden ja huolehdimme tietosuoja-asiat.
- Avoimuutta, rehellisyyttä ja rohkeutta sekä toistemme tukemista myös vaikeissa asioista keskusteltaessa.
- Pedatiimit, pro-tiimi, opetiimit.

Lasten osallisuus * osallisuuden edistäminen, mahdollistaminen * osallisuuden kulttuurin luominen / vahvistaminen

Miten toteutamme arjessa?

Kuunnellaan ja havainnoidaan lapsia, ollaan läsnä lapselle. Lasten toiveita toteutetaan ja annetaan mahdollisuuksia tehdä valintoja sopivissa tilanteissa ja ikätaso huomioiden. Huomioidaan jokaisen lapsen vahvuudet ja mielenkiinnon kohteet. Tuetaan ryhmäytymistä ja harjoitellaan toimimista pienryhmissä.

Pienryhmätoiminta * erilaiset pienryhmät, ryhmiin jakamisen periaatteet

Miten toteutamme arjessa?

Pienryhmissä toimien oppimisympäristö on rauhallisempi, tilaa on enemmän ja ohjaaminen sekä havainnointi on helpompaa. Jos pienryhmien aikataulutusta on mahdollista porrastaa, voidaan lasten odotteluaikaa ja turhautumista vähentää. Peipot ja Kirjosiepot työskentelevät omina opetusryhminä. Tarvittaessa jakaannutaan myös oman ryhmän sisällä pienryhmiin. Ulkoilemme ja retkeilemme molemmat ryhmät yhdessä.

Varhaiskasvatukseen tulo- ja lähtötilanteet * lapsen / perheen huomioiminen haku- ja lähtötilanteessa * viestintä (huoltajille, ryhmän sisäinen) * huomioitavaa työjaossa

Miten toteutamme arjessa?

Lämmin kohtaaminen ja kuulumisten vaihto tulo- ja lähtötilanteissa, kerrotaan lapsen päivästä rehellisesti ja sensitiivisesti. Iltavuorolaiselle tieto, jos on jotain tärkeää viestiä huoltajalle. Yhteydenotot ensisijaisesti soittamalla ja sähköisesti koulukyydeillä kulkevien lasten ja huoltajien kanssa. Huolehditaan riittävästä tiedonkulusta. Tiimeissä ja ulkoilussa tiedonsiirtoa. Kyyditysten ohjauksessa ja valvonnassa sovittu työnjako, lastenhoitajat aamulla ja iltapäivällä hoitavat kyydityksissä kulkevat sekä kotiin lähtijät.

Perushoitotilanteet * ruokailut * päivälepo * pukeutuminen / riisuuntuminen * siisteyskasvatus (huomioitavaa työnjaossa)

Miten toteutamme arjessa?

Ruokalaan kuljetaan ryhmänä. Kädet pestään huolellisesti ruokalan käsienpesupisteellä. Harjoitellaan ottamaan ruokaa linjastosta itse ja arvioimaan, minkä verran jaksaa syödä (pieni hävikki!). Rohkaistaan maistelemaan kaikkea. Lapsi vie itse tarjottimen ja astiat astioiden palautuspisteelle. Harjoittelemme hyviä ruokailutapoja, aikuisten esimerkki tärkeää. Huomioimme huolellisesti ruoka-aine allergiat. Ruokailun päätteeksi xylitol-pastillit, kenellä niitä on. Ruokailun jälkeen eskarilaisilla lepo/satuhetki kirjan äärellä.

Pukemis- ja riisumistilanteissa kannustetaan omatoimisuuteen, mietitään yhdessä sähän sopivaa pukeutumista ja varataan pukeutumiseen riittävästi aikaa.

WC:ssä asioinnissa omatoimisuuteen kannustaminen. WC:hen menosta ilmoitus aikuiselle ja tarvittaessa avustus pyyhkimiseen samalla opastaen.

Pedagoginen dokumentointi ja suunnittelu * lasten dokumentointi (+luvat) * tiimisuunnittelu (aika, työntekijöiden vastualueet) * lasten / huoltajien osallisuuden huomioiminen suunnittelussa (ryhmän toiminta, oppimisympäristö jne.)

Miten toteutamme arjessa?

Kuvausluvat löytyvät Daisystä ja ne on myös kysytty perheiltä Tervetuloa eskariin- lomakkeella. Kuvataan lasten toimintaa ja tuotoksia, laitetaan esille ryhmän seinälle sekä dokumentoidaan Maiju Lassilan koulun Facebook-ryhmään sekä kunnan Facebook-sivuille. Dokumentoidaan lasten henkilökohtaisia kuvia waviestillä. Havainnoidaan lapsia, kirjataan havaintoja toiminnan suunnittelun ja arviointikeskusteluiden pohjaksi.

Tiimipalaverit pidetään joka viikko ulkoilu-aikaan niin, että Peippojen tiimissä, Kirjosieppojen aikuiset ovat lasten kanssa ja toisin päin. Opetiimi kerran viikossa. Lisäksi tiimipalaveri eskarittomina perjantaina, jolloin aikaa keskustella mm. lapsista ja ryhmän yleisistä käytänteistä. Lastenhoitajille tarvittaessa aikaa mm. askartelujen valmisteluun tms. Jaetaan vastuuta tiimijäsenten vahvuuksien mukaan, kokonaisvastuu ryhmän opettajalla. Pienryhmätoiminnassa koko henkilökunta osallistuu tuokion vetämiseen. Jokaisessa työvuorossa on omat sovitut vastualueet; esim. aamu- ja välipalalle osallistuminen, ulkoilu, kyyditysten hoitaminen, ruokatilaukset.

Huoltajien kanssa keskustellaan toiveista ja tavoitteista eskarivuoteen. Palautekyselyt huoltajille: Palautetta toiminnasta, ideoita suunnitteluun.

Kysellään lapsilta toiveita ja ideoita, toteutetaan niitä mahdollisuuksien mukaan.

Leikki ja monipuoliset oppimisympäristöt * havainnointi * leikkiympäristö * leikkivälineet * lasten osallisuus * kasvattajanrooli

Miten toteutamme arjessa?

Kasvattaja havainnoi leikkiä ja ohjaa sitä tarvittaessa. Huolehtii leikkirauhasta ja sopivasta leikkiryhmän koosta. Leikkialueena oma luokka, aula sekä pömpeli sovittujen vuorojen mukaisesti. Ulkona oma ulkoilualue, metsäretkillä lähimetsä sekä lähiliikuntapaikat ja leikkipuisto. Leikkivälineitä vaihdellaan lasten toiveiden mukaan, aulaan ja pömpeliin voimme rakentaa erilaisia leikkiympäristöjä sermeillä ja hyllyillä rajaamalla. Lapset saavat osallistua leikkiympäristöjen suunnitteluun ja rakentamiseen. Leikkien rikastuttaminen yhdessä lasten kanssa. Riittävästi monipuolisia leikkivälineitä rakenteluun ja roolileikkiin.

VARHAISKASVATUKSEN OPPIMISEN ALUEET

Kielten rikas maailma * vuorovaikutustaidot * kielen ymmärtäminen ja tuottaminen * kielen käyttötaidot * kielellinen muisti ja sanavarasto * kielitietoisuus

Miten edistämme / huomioimme ryhmässämme?

Aikuisella tärkeä rooli; rikas, monipuolinen, selkeä ja ilmeikäs kielenkäyttö kaikissa vuorovaikutustilanteissa, huomioidaan kehonkieli. Keskustellaan, luetaan, sadutetaan, lorutellaan, nimetään asioita/esineitä/tunteita, sanavaraston kartuttaminen, muistin harjoittaminen, tarinoin eläytyminen. Harjoitellaan vuorovaikutustilanteita ryhmässä aikuisen tuella mm. leikkien kautta. Rohkaistaan lasta ilmaisemaan itseään erilaisissa ryhmissä. Tuetaan kielitietoisuuden kehittymistä: Suullinen ja kirjoitettu kieli, kielen rakenne (äänteet, kirjaimet, tavut, sanat), kielijumppa; tuetaan suun motoriikkaa.

Ilmaisun monet muodot * musiikillinen, kuvallinen, käsityöllinen, sanallinen ja kehollinen ilmaisu * kulttuuri * lasten osallisuus projekteissa (suunnittelu->toteutus->arviointi)

Miten edistämme / huomioimme ryhmässämme?

Lapsia rohkaistaan käyttämään ilmaisun eri muotoja. Rohkaistaan omiin esityksiin, esim. tanssi, pöytä- ja nukketeatteri, roolileikit. Musiikin kuuntelua, rytmittely, laulamista arjen tilanteissa, musiikkiluokkavuorot koulun jaksojen mukaan vaihdellen, 2-4 kertaa kuukaudessa. Kädentyöt monipuolisesti erilaisista materiaaleista, erilaisilla tekniikoilla. Kuvien tekemistä eri tekniikoilla. Kehollinen ilmaisu: Tanssi ja draama. Osallistutaan konsertteihin ja teatteriesityksiin, esteettiset elämykset.

Minä ja meidän yhteisömme * lapsen kehitysympäristöön tutustuminen ja sen moni- naisuuden ymmärtäminen (historia-nykyhetki-tulevaisuus) * tunnetaitojen harjoittelu * ryhmässä toimimisen taidot, demokratia * eettinen ajattelu * katsomuskasvatus * mediakasvatus

Miten edistämme / huomioimme ryhmässämme?

Perinteisiin tutustuminen esim. juhlapäivien vietto, perinneleikit ja laulut, tarinat, askartelut. Toimimme osana solu- ja kouluyhteisöä. Laaditaan yhdessä ryhmän säännöt. Tunnetaitoja- ja tunneilmaisun harjoittelua, apuna tunnekortti-kuvat ja draama. ProVaka-menetelmä käytössä arjen tilanteissa.

Harjoitellaan päätöksentekoa äänestämällä arjen tilanteissa, esim. leikin tai kirjan valinta, lasten kokoukset. Kunnioittava suhtautuminen perheiden katsomuksiin ja arvoihin; huomioidaan erilaiset juhlapyhät aiheiden käsittelyssä. Puutemme kiusaamistilanteisiin heti ja käsittelemme niitä myös huoltajien kanssa.

Keskustellaan pelien ikärajoista ja ruutuajasta. Tabletilla kuvataan ja pelataan oppimispelejä (ekapeli, matikkakunkku, Molla ABC). Käytössä myös älytaulut opetuksen ja oppimisen välineinä. Tunnetaitoja harjoitellaan tuokioilla esim. draaman avulla. Tunnekortti-kuvat apuna. Vahvuuksiin tutustuminen Huomaa hyvä-materiaalin kautta.

Tutkin ja toimin lähiympäristössäni * varhaiskasvatuksen / perheiden lähiympäristöön tutustuminen * ympäristökasvatus * matemaattinen ajattelu * teknologiakasvatus

Miten edistämme / huomioimme ryhmässämme?

Retkeilemme viikoittain lähimetsässä ja esikoulun ympäristössä, tutkimme luonnossa vuodenaikojen vaihtelua, säätä, tutustumme kasveihin, puihin ja eläimiin, sekä harjoittelemme luonnon kunnioittamista. Tutustumme myös rakennettuun ympäristöön; ladut, jäät, lähiliikunta-alue ym. Harjoittelemme myös turvallista liikkumista liikenteessä jalankulkijana sekä retkillä bussissa. Opimme havainnoimaan lähiympäristöä.

Matemaattinen ajattelu läsnä kaikkialla arjessa; havainnoidaan muotoja, vertaillaan määriä, luokitellaan, sarjoitetaan, opitaan sijakäsitteitä, harjoitellaan avaruudellista hahmottamista mm. erilaisten rakentelujen avulla (Tangram, geomac, legot.) Teknologiakasvatusta mm. Bebot-robottien avulla ohjelmoinnin alkeita, sekä tabletilla ja tietokoneella lapsille sopivia pelejä ja tehtäviä. Älytaulu käytössä oppimisen tukena.

Kasvan, liikun ja kehityn * lasten terveys- ja turvallisuusosaamisen kehittäminen * kestävä elämäntapa (ruoka-, kulutus- ja puhtaustottumukset) * liikkuminen / liikunta

Miten edistämme / huomioimme ryhmässämme?

Ohjataan lapsia kunnioittamaan ja suojelemaan omaa ja toisen kehoa sekä psyykkistä terveyttä; terveellinen ravinto, sopiva ruoka-annos, riittävä lepo ja liikunta, hygieniataidot, turvalliset kaverisuhteet. Ruokailussa korostamme hyviä ruokatapoja ja sopivan annoskoon ottamista, rohkaisemme myös maistamaan kaikkia ruokia.

Liikunnassa perustana Tohmajärven kunnan varhaiskasvatuksen liikuntasuunnitelma. Liikumme monipuolisesti päivän aikana. Ulkoilussa päivittäin ja metsäretkillä sekä liikuntahallilla ja tatamilla viikoittain. Talvella hiihdämme, luistelemme ja lumikenkäilemme säiden sallimissa rajoissa. Uimahallissa käymme 2 kertaa syksyllä ja 3 kertaa keväällä.

Liikunnallisen elämäntavan edistäminen osana esikoulun arkea, toteutamme toiminnallisuuden lisäämisellä arkeen sekä kannustamme perheitä liikkumaan vapaa-aikana mm. erilaisten kotitehtävien avulla sekä otamme liikunnallisen elämäntavan edistämisen puheeksi vanhempainillassa.

ESIOPETUSRYHMÄSSÄ TOTEUTUVAT OPETUSJÄRJESTELYT JA TUKIMUODOT

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt * pedagogiset järjestelyt * rakenteelliset järjestelyt

Miten edistämme / huomioimme ryhmässämme?

- tehtävien eriyttäminen
- joustavat ryhmittelyt
- ryhmäkokoo on pieni
- ennakointi, suunnitelmallisuus ja johdonmukaisuus
- yhdessä sovitut toimintatavat lasten kanssa toimimisessa
- samanaikaisopetus / yhteisopetus, myös erityisopettaja mukana ryhmässä joustavasti
- aikuisen tuki, ryhmässä riittävästi aikuisia
- oppimisympäristön muokkaaminen
- säännöllinen päivärytmi
- istumapaikan valinta
- päiväjärjestyksen läpikäyminen
- kuvatuki ja viittomat
- kuulosuojaimet ja aistilelut
- sermit
- istuintyyne

Ryhmäkohtaiset tukimuodot * opettajan antama yleinen tukiovetus * opettajan antama opetuskielen tukiovetus * erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä

Miten edistämme / huomioimme ryhmässämme?

- eriyttäminen, joustavat ryhmittelyt
- samanaikaisopetus / yhteisopetus, myös erityisopettaja osallistuu samanaikais- ja yhteisopetukseen
- oppimiskokonaisuudet tuen kohteena
- opettajien välinen yhteistyö ja suunnittelu

-
- Kielenkäyttöön huomion kiinnittäminen ja kuvatuki
  - selkokiehiset tarinat
  - lukutaidon vahvistaminen
  - sanavaraston laajentaminen
  - erityisopettaja ryhmässä yhden päivän viikossa
  - erityisopettaja tarjoaa tarvittaessa henkilökohtaista opetusta
  - erityisopettajan konsultaatio